

Brassói Lapok

XL. évfolyam

264 szám.

Főszerkesztő

Szele Béla dr.

Szombat

1934. évi november 17

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 92., szerkesztő 83.

Előszó az új ülősszakhoz

Irtó: Kakassy Endre

Csaknem hat hónapja annak, hogy szabadságra ment a román törvényhozás két Háza s ez alatt az idő alatt bizony megsokasodtak fölöttünk a bajok, terhesebbé váltak a gondok, kiterjedtebbek az aggodalmak és nagyon elárnyékosodtak a jövőt kémlelő szemek. Szomorú, kétségbeesítően szomorú mérlege lesz ennek az évnek. Mintha valami dermesztő, halálos légörvénybe zuhant volna keserűlevegőben forgó földtekénk, Londontól Tokióig és Moszkvától Madridig egyetlen szörnyű feszültség az egész világ. Tegnapelőtt Dollfusot sodorták ki diktatori székhől a béke rozsdáitól láncairol elszabadult állati indulatok, tegnap egy király és egy nagyhatalom államférfiának kiömlő vére keveredett el Marseille utcáján. Lefojtott erők robbantak ki, ismeretlen szörnyek ütöttek fel fejüket és valóban új Szent György lovag kellene ma vezérnek, hogy az emberiség sikerrel vívhasson meg a világot újabb katasztrófa felé hajszoló rémekkel.

Mi lesz holnap?

Ez a kínzó kérdés ma bizonyára a trónbeszéd meghallgató parlamentárok lelkében is felharsan. Az uralkodó hangjából kicsendül a bizalom, de a szavak mélyén ott rejtőzik az ország sorsán örködő atyai aggodalom is. S a fényes ünnepségre, mely beragyogja a képviselőház üléstermét, árnyékok vetődnek: a holnapi feladatok szinte emberfeletti sulya és a cselekvés felelőssége. Mert ha rendes ülősszak is nyílt mostan meg, a törvényhozó testületekre az eddigi mértéket meghaladó, rendkívüli hivatás vár: a román parlamentnek most ezekben a nehéz időkben kell behitányitania, hogy hivatása magaslátán áll és alkotmányszabta jogait azzal a felelősséggel, odaadással és mértékkel gyakorolja, mely hivatva van a parlamentarizmus eszméjének komoly tartalmat adni.

Ha végigtekintünk a parlament múltbeli működésén, szomorúan kell megállapítanunk, hogy az országház nagy nyílvanosságot jelentő szöszékét a hónapok legnagyobb része arra használta fel, hogy magának hatásvadászó felszólalásaival politikai tökélet gyűjtsön. A nagy állami problémák hátterbe szorultak, egyéni „mutatványok” s ország bajain mitem segítő szónoki tündöklések színtere lett ez a hely, ahonnan a dolgozók milliói boldogulásukat várták. Hol kabarcésevegek színes légkömbjei szálltak fel, hol pedig durva civakodások posványá öntötte el a román parlament hajlékát és úgy látszott, hogy maguk a parlamentárok akarják megásni annak a rendszernek a sirját, mely minden hibája, tévedése dacára is biztosítani tudta eddig az ország nyugalma és előmenetelét.

A szélsőséges mozgalmak, melyek nálunk is jelentkezték, természetes következményei voltak ennek a helyzetnek. És jönnie kellett a színajai szörnyűségnek, hogy a demokráciát és a parlamentarizmust addig csak elröppenő szavakkal védő pártok és politikusok magukhoz térjenek. A kijózanodás folyamata azonban még nem ért végéhez. Mert, ha tanúi is voltunk örömdetes jelenségeknek, ha a törvényhozó házak az elmúlt ülősszakban komoly munkát is végeztek a gazdasági ujjaépítés területein, a parlamentaris demokrácia építményén az ő hibájukból még mindig repedéseket lehet felfedezni, melyek sürgős javításra szorúlnak.

Tekintünk végig a különböző rendeltörvényeken, azoknak a panaszoknak, melyek em érő sorozatán melyek ki nem

A király ünnepélyesen megnyitotta a parlamentet

A törvényhozó testületektől megfeszített tevékenységet

„Románia mély együttérzéséről biztosítja Franciaországot és a jugoszláv népet“

kér a trónbeszéd

Jelenségek, melyek kettőzött figyelmet követelnek Romániától

Bukarest, november 16.

A múlt év decemberében választott parlament ezévi őszi ülősszaka csütörtökön délelőben kezdetét vette. A megnyitási ünnepsége előtt fél 12 órakor a patriarkátus templomában istentisztelet volt, amelyen a kormány tagjai kívül részt vettek a katonai és polgári hatóságok vezetői és a parlamentárok nagyrésze.

Az ülésterem karzatait zsúfolásig töltötték meg a meghívott előkelő vendégek. A diplomata páholyában megjelentek az összes követek, illetve azoknak távollétében a követségek ügyvivői. Kinn a parlament bejáratánál díszszázad várja az uralkodó érkezését.

Pontban déli 12 órakor jelenik meg a képviselőházban II. Károly király, aki a Calea Victoriei levő palotából a szokásos fényes kísérettel vonul fel. Nyomában az ülésterembe lépnek a kormány tagjai is. Tatarescu miniszterelnök vezetésével, aki kezében a trónbeszédet tartja. Az uralkodó megjelenését az ülésteremben az összegyűlt képviselők és szenátorok a magas egyházi, katonai és polgári hatóságok fejei, a diplomáciai kar tagjai, továbbá a karzatok közönsége lelkes tapsal és éljenzéssel fogadják.

Az ünnepség elültével Tatarescu mély meghajlással átnyújtja a trónbeszédet és az uralkodó érces hangon megkezdí felolvasását, amelyet a jelenlevők állva hallgattak végig.

A BELFÖLDI KÖLCÖN

A belföldi kölcsonról így emlékezik meg:

— A belföldi kölcson nemcsak a nemzet együttérzéséről nyújtott fényes bizonyítékot, de egyben azt is igazolta, hogy vannak anyagi lehetőségeink, melyekre az országfejlesztési tevékenység során támaszkodni lehet.

AZ ÚJ TÖRVÉNYHOZÁSI PROGRAM

A parlament elé kerülő törvényekről a trónbeszéd megállapítja, hogy azok a közszolgálatok ujjaáervezését és az ország egységesítési folyamatát vannak hivatva elősegíteni. Ezt a célt szolgálja a közigazgatási reformtörvény, továbbá a szakkamarák, a szövetkezetek és a szakoktatás átszervezéséről szóló törvénytervezetek.

A miniszteri felelősségről szóló törvényjavaslat, melyet a kormány a parlament elé terjeszt, lehetővé teszi, hogy visszaélés esetén a közpénzek kezelőgyors és példás büntetésben részesüljenek.

Az új szövetkezeti törvény a mezőgazdák helyzetén igyekszik segíteni.

A HADSEREG

Ezután a hadsereggel foglalkozik a trónbeszéd. A hadsereg kellő felszerelésének a kérdése mindannyiunk legfőbb gondját kell hogy képezze. A békének és a nemzetközi egyetértésnek az a politikája, amit Románia követ, nem gyengíthetik azt a gondoskodást, amellyel nemzetvédelmünk megerősítése irányában viseltetnünk kell.

„Ebben az ünnepélyes órában...”

— Ebben az ünnepélyes órában — hangzik a trónbeszéd — legelső gondolatunkat a béke vértanúinak, Sándor jugoszláv királynak és Barthou volt francia külügyminiszternek kell szentelnünk. A béke szolgálatában olyan merénylet áldozatává lettek, amelyet az egész világ köztudata megbélyegzett.

Románia mély együttérzéséről biztosítja a jugoszláv népet és Mária királynét s élénken vesz részt Franciaország fájdalomában.

Emléküket kegyelettel őrzí meg Románia.

A trónbeszéd hangoztatja, hogy a felmerült új problémák a törvényhozó testületektől megfeszített tevékenységet, az ország népétől pedig nemzeti szolidaritást

követelnek. Békére és nyugalomra van szükség, hogy a felköltött szenvedélyek csimuljanak s kialakuljon egy olyan légkör, mely termékenyítőleg hat mindnyájunkra.

A következőkben az uralkodó megemlékezett a kormány eddig végzett építő jellegű munkájáról. A trónbeszéd felsorolja a múlt ülősszakban megszavazott gazdasági jellegű törvényeket, így a konverziós és a hitelkérdés rendezésére hozott különböző törvényeket és bejelenti, hogy a kormány ezirányú tevékenységét tovább folytatja. Reméli, hogy a kormány a törvényhozó testületekkel karöltve biztosítani fogja az ország gazdasági és pénzügyi ujjaéledését.

fogyó anyaggal táplálják a napisajtót, tartunk seregszemlét saját kisebbségi portánkon: mindjárt látni fogjuk, hogy a nagypolitika hátterében aggasztó jelenségek húzódnak meg, amik nem válhatnak annak a rendszernek a becsületére, mely hatalmát az alkotmánytól nyerte, hogy megületése után bizonyos vonatkozásokról szembe forduljon vele. S miért ne mondanánk ki nyíltan: az a rendszer, mely különböző nyelvviszágak nyaktülsője alá hajtja a kisebbségi polgárok nagy tömegét, mely „enyhe nyomásokkal” igyekszik állásából kiakolbolítani más nemzetiségű, de az alkotmány szerint egyenjogu állampolgárok ezreit, az a rendszer, mely attól sem riad vissza, hogy egyetlen napon 17 magyar iskolát szüntessen meg, mégha kétszeres gondal is vigyáz a külsőségekre, sokkal közelebb áll a diktatúrához, mint a demokratikus parlamentarizmushoz.

Reméljük azonban, hogy az uralkodónak ma elhangzott szavai, a nagy állami és nemzetközi problémák, melyek párancsoló erővel lépnek fel az időknek mai sulyos fordulóján, hozzájárulnak a helyzet tisztázásához és alkalmasok lesznek arra, hogy a népképviselőlet új élet és új tartalom töltse meg. Nem szabad ugyanis feledni, hogy szerte a világon maguk a szerepükkel tisztában nem levő parlamentek vetették meg a parancsuralmak ágját. A román parlamentnek odaadó munkával, komoly, az idők problémáit felölölő törvényhozással a széles néptömegekre kell felépítenie újból az utóbbi évtizedben megrongált alapjait. Vissza kell szereznie a könnyelműen elherdált bizalmat, friss levegőt kell behoósztania a törvényhozás Házaiba és számadást kell tartania önmagával, mert a hibák bevallása és meglátása már fél gyógyulást jelent.

Utolsó szavunkkal a magyar parlamentárokhoz fordulunk. Az előbb felsorolt hibák ugyanis nagyrészt rájuk is vonatkoznak. Le kívánjuk szögezni, hogy a magyar közvélemény nem egyéni, többé kevésbé hatásos szerepléseket vár tőlük, hanem rendszeres kitartó munkát. Nem parlamenti primadonnákra és néma fejbölgatókra van nekünk szükségünk, hanem igazi nemzeti napszámásokra, akik ezernyi panaszaikkal reggeltől estig járják a hivatalokat, de ha kell, fel is tudnak lépni és az adott helyzet komoly méltóságának megfelelően cselekszenek. Mert ez az egyetlen módja annak, hogy visszaverjük az ellenünk indított rohamot és a törvények betűihez ragaszkodva, öntudatosan megvédjük szellemi és anyagi birtokállományainkat, amiket az értelméből kiforgatott demokrácia hibáján kívül még meghagytak nekünk.

Tessék kívágni a lottón!

8. sz. SZELVÉNY

a B. L. novemberi
regény-ajándékára.

1-15-ig sorszámmal ellátott 15 db novemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 novemberi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedhető a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moșilor 53), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10) Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lej befizeték az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

Lehetővé kell tennünk, hogy hadseregünk bármelyik pillanatban teljesíteni tudja kötelességét.

Nincs az az erőfeszítés és nincs az az áldozat, mely elégséges volna ezirányú feladataink betöltésére.

„A BÉKÉNEK TISZTELETBEN
KELL TARTANIA A NEMZETI
ÖNTUDATOT”

A trónbeszéd következő fejezetét az ország külpolitikájának szenteli. Rámutat a Szovjetszövetséggel kötött egyesség nagy jelentőségére. Megállapítja, hogy Románia külpolitikai céljai kettősek: a béke fenntartása és az ország határainak örökre való érintetlensége. Foglalkozik a Balkán-paktummal, mely szoros barátságot teremtett az illető országok népei között. Ami a Népszövetséget illeti,

Románia újból kifejezésre juttatja társíthatatlan hitét azokban az eszmékben, amelyeket a Népliga követ.

Az ország híven tisztelben tartja kötelezettségeit, de ugyanakkor rendületlenül hisz jogaiban. Megállapítja a trónbeszéd, hogy Európaszerte olyan jelek mutatkoznak, melyek

kettőzött figyelmet követelnek Románia részéről.

Az ország továbbra is kitart a baráti és szövetséges államok mellett. Békét akar mindenütt, de elsősorban határain. Ennek a békének tisztelben kell tartania a nemzeti öntudatot.

Ezzel a király jó munkát kívánt a törvényhozó testületeknek és az őszi ülésszakot megnyitottnak nyilvánította.

A trónbeszéd felolvasása után a parlamentárok és a diszülés többi résztvevői újból hosszasan ünnepelték az uralkodót, aki kíséretével visszatért a palotába. Az utvonalon hatalmas tömeg éljenzte meg az uralkodót.

A parlament egyébként pénteken délután tartja első rendes ülését, amelyen megválasztják az új elnökséget. Hír szerint a parlament nem szentel ülést Sándor király emlékének, miután a trónbeszéd már megemlékezett a szövetséges Jugoszlávia uralkodójának tragikus haláláról.

Politikai körökben sok magyarázatra ad okot, hogy Titulescu külügyminiszter csütörtök délután meglátogatta Jorga volt miniszterelnököt, akivel a Jorga-Argetoianu-kormány bukása óta nem tartott fenn személyi kapcsolatot.

MIERT VOLT AZ ORSZÁGOS RAZZIA

Lapunk más helyén részletesen beszámoltunk a nagy razziairól. Esti jelentés szerint az országos razzia alkalmával a fővárosban mintegy 1500 egyént állítottak elő, akiknek nagyrészt szabadlábra helyezték, miután utólag kellőképpen igazolták magukat.

Az országban körülbelül 10 ezer állampolgárt állítottak elő, akik közül 700-an maradtak a rendőrség őrzetében.

Titeanu belügyi alminiszter ma az újságíróknak nyilatkozott a razziairól. Kijelentette, hogy ő adott utasítást a hatóságoknak az igazoltatásokra. Mindez amiatt történt, hogy az állambiztonsági szervek értesülése szerint

Mihailoff macedón terrorista bandájának mintegy 68 tagja Romániába tette át székhelyét, akik közül a hatóságoknak eddig hetet sikerült letartóztatniuk.

Titeanu hangoztatta, hogy erre a nagytakarításra szükség volt a következményeikért vállalja a felelősséget. A rendőri és katonai közegek mindenütt nagy körültekintéssel teljesítették kötelességüket s aki igazolta magát, azonnal szabadon bocsátották. Közölte az újságírókkal, hogy a fővárosi rendőrségen 80 egyén van letartóztatva, akik ellen folyik az eljárás.

A vizsgálóbizottság jelentése szerint

100 millió lejt kezeltek el a Caps-nál

Máramarosban az állam 30 millió lejt fizetett rá a Caps üzleteire

Bukarest, november 16
Sassu földművelésügyi miniszter néhány hónappal ezelőtt bizottságot küldött ki a Caps-üzemek üzleti könyveinek a felülvizsgálására. A bizottság, mely Evian kereskedelmi államtitkár elnöke alatt működött, most készítette el jelentését, melyből kiderült, hogy a Caps-üzemknél ezideig sikkasztások, visszaélések és szabálytalanságok következtek, melyből kiderült, hogy „kezeltek el”.

A jelentés, mely körülbelül 100 gépirásos oldalt tesz ki, külön foglalkozik mindegyik üzem helyzetével. Aradon például azt tapasztalta a bizottság, hogy az üzem mérlege csupa hamis adatokat tartalmaz.

Máramarosban az állam közel 30 millió lejt fizetett rá a Caps üzleteire. — Ugyanez a helyzet az állami erdőségek igazgatóságának régi üzemeinél is. Az ügy fejleményeit politikai körökben nagy érdeklődéssel várják.

Magyarországon megkezdik a telepítést

Az első évben 10 millió pengőt fordítanak a földnélküliek földhözjuttatására

Budapest, november 16.
Politikai körökben úgy tudják, hogy a magyar kormány még karácsony előtt a Ház elé terjeszti a telepítési törvényjavaslatot, amely a magyarországi földnélkülieknek akar hathatósan segíteni. A javaslat két részből áll. Az első rész a törpebirtokok fejlesztéséről és kiegészítéséről szól, a második rész pedig

a földnélkülieknek kisebb földtulajdonokkal való ellátásáról, illetve kisebb földbirtokokra való telepítéséről intézkedik

A kormány a jelenlegi pénzügyi körülmények között az első évben csak 10 millió pengőt fordíthat erre a célra, ez a keret azonban az évek folyamán bővülni fog.

Amire van pénz

Londonban, Washingtonban és Prágában a haderő gyors fejlesztését követelte a hadügyminiszter

Ezernyi hadirepülőgéppel szaporítják a légiflótát

London, november 16.
A lordok házában szerdán éjszaka élénk vita zajlott le az angol véderő fejlesztéséről. Lord Hailsham hadügyminiszter kifejtette, hogy a szárazföldi haderő egyetlen alapja és egyetlen eszköze a területiális hadsereg s azt minden lehető módon fejleszteni kell. Bejelentette, hogy a légi haderőt 41 új rajjal gyarapítják a közeljövőben, hogy pedig a rendkívül megszorított számú harci repülőgépek számára mindenütt megfelelő repülőterek álljanak rendelkezésre, az angol világbirodalom területén már 90 ingatlant szemelt ki. Bejelentette azt is, hogy a tengerentúli légi haderő bázis-építésére Singaporóban 80, Hon-Kongban pedig 50 ezer fontot fordítanak.

— Ha Anglia valamiképpen háborúba sodródna, — mondotta a hadügyminiszter —, minden épkezláb embernek a haza védelmére kell sietnie.

Beszédében idézte Baldwin azt a kijelentést, hogy Anglia tulajdonképpen határa a Rajna vonalán fekszik.

A vita során Mattistone élesen támadta Baldwin ezért a kijelentésért, hiszen szerinte azt is mondhatta volna, hogy az angol határok a Volgánál vannak. Meggyőződött ugyanis arról, hogy Németországban egyetlen józan gondolkodású ember sem kívánja a háborút.

AMERIKÁBAN IS

Az Egyesült Államok tengerészeti minisztériuma arra kért engedélyt a kongresszustól, hogy 800 darab új harci repülőgéppel gyarapítsa a hadsereg légi flottáját. A tenger-

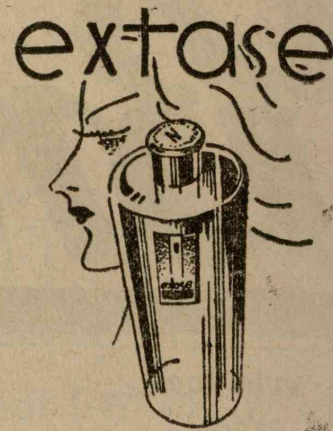
részeti minisztérium e kívánság teljesítése érdekében azzal érvelt, miszerint okvetlen szükség van arra, hogy a világ összes nemzetek között Amerikáé legyen a legerősebb légi-hadsereg. Ha a kongresszus a 800 új hadirepülőgép építését megszavazza, az amerikai légiflotta állománya 3 éven belül 2400 repülőgépre emelkedik.

FOKOZOTT TEMPÓ CSEHSZLOVÁKIÁBAN

Nagyszabású fegyverkezésről volt szó a cseh parlament pénzügyi bizottságában is. Bradac hadügyminiszter kijelentette, hogy legközelebb életbe léptetik a katonai szolgálati időnek két évre való meghosszabbítását. Ezzel egyidejűleg fokozottabb tempóban áttérnek a hadseregben a géperő felhasználására és szaporítják a repülőgépek számát. A jövő év tavaszán megkezdik az új erődítési munkálatokat a határokon mentén.

A költségvetési bizottságban Benes külügyminiszter annak az óhajának adott kifejezést, hogy a cseh—lengyel viszony úgy alakuljon, ahogyan kívánatos. Köszönetet mondott a szlovákoknak, hogy az állam területi megbonthatatlansága mellett tettek hitet, majd a Csehszlovákiában élő emigránsok kérdésében kijelentette, hogy a kormány megadja nekik a menedékhelyet, de nem tűri az azzal való visszaélést és azt, hogy kalandorok megzavarhassák a szomszéd államokkal való jóviszonyt. Végül kijelentette, hogy a cseh külpolitika a békét akarja, ennek érdekében dolgozik, de a védelemre is készen kell lenni.

KÜLVIVIZ

EGY TÖKÉLETES
KÉSZÍTMÉNY

PARFUMERIE

NORTIER

A kormánypart érkezetlen Tatarescu nagy beszédét mondott

Bukarest, november 16.
A kormánypart csütörtökön este háromnegyed 7 órai kezdettel többségi érkezetletet tartott.

Bratianu Dinu pártelnök megnyitó-beszédében a többségi szenátorok és képviselők lelkiismeretére apellált s összetartásra kérte őket. Az együttérzést mindjárt a képviselőház és szenátus elnökségének újráválasztása során bizonyítaniuk kell. Javasolta, hogy egy-egy erdélyit, besszarábiat és bukovinait válasszának meg alelnököknek, majd hangoztatta, hogy a pártnak egyik nemzedékét sem szabad mellőzni a parlamenti munkában.

Tatarescu miniszterelnök szólalt fel ezután. Hosszas tapsal fogadták, amely — mondta a miniszterelnök — annak a bizalomnak a jele, amellyel a párt az ő személye és kormányára bízta. Vázolta a kormány egyévi tevékenységét és az elért eredményeket s kiemelte, hogy a külpolitika terén a kormány teljes mértékben élvezte Titulescu felbecsülhetetlen támogatását. A kormány az egész idő alatt az uralkodó teljes bizalmával a háta mögött fejthette ki munkáját. Köszönetet mondott a pártelnöknek a támogatásért és bizalomért, amire az érkezetlet résztvevői felállva tapsoltak és ünnepelték a párt- és miniszterelnököt. Tatarescu végül hangoztatta, hogy ő hosszú kormányzásra számít, mert a kormány a helyzet magaslatán áll.

— Nincs időm a pártok agitációjával foglalkozni, — mondta ezután. — Mint kormányzunk kezdetén, most is testvéri kezét nyújtok a pártoknak. Azokat azonban, akik nem értik meg a helyzetet, úgy fogjuk kezelni, mint a közönséges zavargókat.

A miniszterelnök is emlékeztette a többségi parlamenti tagokat a liberális párt hagyományos fegyelmére és összetartására.

Miután még Moldovanu Leonte szenátusi és Saveanu képviselőházi elnök ragaszkodásukról biztosították úgy a pártvezetőséget, mint a kormányt, Bratianu Dinu pártelnök az érkezetletet berekesztette.

— Agyvertódulás, szívszorogás, nehéz lélegzés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával igen sokszor gyorsan megszüntethetők.

Magyarországon nem szabad télen elbocsátani a mezőgazdasági cselédeket

Budapest, november 16.
A képviselőház tegnap délutáni ülésén a gazdasági cselédek szolgálati idejéről szóló javaslatot harmadik olvasásában is elfogadták.

A törvény megtiltja az újra való felmondást s ilyenképpen a mezőgazdasági alkalmazottak télen nem vesztethetik el állásaikat.

A továbbiakban az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló javaslatot tárgyalta le. Niamessi előadó egy órás beszédben ismertette a javaslatot, kiemelve, hogy számos könnyítést nyújt az ügyvédeknek. Az ezután következő interpellációk ugyszólván kivétel nélkül szociális kérdésekről szóltak. A kormány nevében Keresztes-Fischer belügyminiszter és Imrédy pénzügyminiszter válaszolt.

Nagyobb erdélyi

HARISNYAGYÁR

keres Erdély és Bánát részére, oly prima organizációval rendelkező szakmabeli

KÉPVISELŐT,

ki 500.000 lej készpénzgaranciával rendel' ez! Ajánlatok: „RENTABILIS” jellegre ABC Hírlap-dához, Timișoara.

Véres munkanélküli tüntetés Dublinban

London, november 16.

Nagyszabású munkanélküli tüntetés zajlott le tegnap Írország fővárosában, Dublinban. Az egyik főúton nagyobb munkanélküli tömeg vonult fel, majd összeverekedett az ellene fellépő jobboldaliakkal. A véres összetűzésnek számos sebesültje volt. A tüntetők több kirakatot bevertek. A rendőrségnek csak gumibotzással sikerült szétoszlatni a verekedőket.

Romániában telepszik meg a szíami király?

Bukarest, november 16.

A Tempo londoni távirat alapján közli, hogy a szíami király, aki állítólag lemondott trónjáról, Romániában szándékozik letelepedni. A jelentés szerint Sziám uralkodója Angliában, Olasz- és Németországban hatalmas ingatlanvagyonnal rendelkezik, utóbb pedig Romániában vásárolt nagy kiterjedésű földbirtokot és oda akarja székhelyét áttenni, bizonyára, hogy kipihenje a kormányzás „fáradalmait”...

Életbelépett az új külkereskedelmi rendszer

Bukarest, november 16.

Ma életbelépett az új külkereskedelmi rendszerről szóló királyi rendelet. A behozatali utalványokat csak 2-3 hét múlva kezdik kibocsátani, amikor a befolyónak a kivitelből származó devizák.

Nemzetközi bonyodalom a mandzsuri olajmonopólium miatt

London, november 16.

A félhivatalos Renter-ügynökség szerint Mandzsukuo kormánya hivatalosan bejelentette a kőolajmonopóliumot azzal, hogy a külföldi vállalatok megfelelő kártalanítást kapnak a mandzsui olajmonopólium elsősorban az Asiatic Petroleum Company-t, továbbá a newyorki Standard Oil-t és a Texas Oil-t sújtja, amely vállalatok több millió dollárt fektetnek be mandzsuri petroleum-üzemekbe.

Az angol, amerikai és holland kormány ezzel kapcsolatban élénk tárgyalásokat folytat egymással, minthogy a mandzsuri petroleum-monopólium bevezetése érzékenyen érinti az angol, amerikai és holland petroleum-vállalatok érdekeit. Ezek a kormányok nemrégiben már tiltakoztak is Tokióban, a japán kormány azonban megtagadta a válaszádat, azzal az indoklással, hogy az ügyért a mandzsuri kormány felelős. London, Washington és Hágá most azt a kérdést mérlegeli, hogy intézkednek-e közösen újabb tiltakozó jegyzéket Tokióhoz, avagy a Népszövetséghez forduljanak.

Tanuvallomások a Siancu-pörben

Bukarest, november 16.

A Siancu-pör tárgyalásán folytatták a tanuk kihallgatását. A névsorolvasásnál számos mőc jelentkezett és vonult a bíróság elé.

Mielőtt a mőcokra került volna a sor, Cepescu volt kolozsvári főügyész tett vallomást, elmondva, hogy 1923 őszén Rachitea községben a mőcok lázongani kezdtek s ezért karhatalommal kiszállott oda. A lázongó mőcok között találta Siancut, akit el akart távolíttatni a helységből, de informátorai lebeszélték azzal, hogy Siancu csak csendesíti a mőcokat.

Andrei volt bánffyhungari averescanus képviselő elmondotta, hogy annakidején értesült arról, hogy Tischler minden áron meg akart menekülni a kisajátítástól. Érdeklődött az agrárbizottságnál s azt hallotta, hogy Tischler érdekében kedvező jelentést tettek. Tischler megtudta, hogy ő érdeklődik az ügy iránt s egy nap megkérdezte tőle, mibe kerülne, hogy ne érdeklődjék?

Gherman Traian kolozsvári ügyvéd kedvezőtlen vallomást tett Siancu háboru alatti viselkedéséről. Nem is irta alá azt a kérvényt, amelyben több ezer erdélyi intellektuel Siancu szabaddárá helyezését kérte. Emiatt Siancu perbe fogta rágalalmazás címén.

A továbbiakban kevésbé lényeges tanuvallomások hangzottak el.

Magyarország kész kiegyezni a kisantanttal

— Figyelni kell a kisebbségek sorsát, — ajánlotta a magyar képviselőház külügyi bizottságának — Az angol képviselőházban is szóba került a kisebbségi kérdés

Budapest, november 16.

A képviselőház külügyi bizottságában Gömbös miniszterelnök részletes beszámolója után nagyszabású vita indult meg. Eckhardt Tibor népszövetségi főmegbízott megállapította, hogy Magyarország helyzete az utóbbi hónapokban lényegesen javult. A nemzetközi helyzetet bizalommal ítéli meg, mert hiszen egyetlen nagyhatalom sem akar háborút.

Wolff Károly sajnálkozott amiatt, hogy a kisantant magatartása lehetetlenné teszi az európai légkör megjavulását.

Ezután Bethlen István gróf volt miniszterelnök szolt hozzá a beszámolóhoz.

Örömmel állapította meg, hogy Gömbös nagyjelentőségű és kedvező tényekről számolhatott be varsói útjával kapcsolatban. A római és bécsi tárgyalások eredménye, szerinte, megszünteti az aggodalmat Közép-Európa legközelebbi sorsát illetően.

A középeurópai zavar kiküszöbölésének egyébként egyetlen módja az, hogy az utódállamok szüntessék be a magyar kisebbségeik ellen folytatott támadó politikájukat. Végül hangoztatta Bethlen, hogy a kisebbségek sorsát állandóan élénk figyelemmel kell kísérni.

Kérdés az angol alsóházban a magyar kisebbségek helyzetéről

A kisebbségek sorsa egyidejűleg az angol parlamentben is szóba került. Az alsóház tegnapi ülésén Mander képviselő kérdést intézett a külügyminiszterhez, nem tartja-e kívánatosnak javasolni a Népszövetségnek, hogy vizsgálják meg az utódállamokban élő magyar kisebbségek helyzetét?

A kérdésre Eden főpecsétör, Simon külügyminiszter helyettese, válaszolt s rámutatott arra az indítványra, amelyet Eckhardt magyar főmegbízott a szeptemberi népszövetségi közgyűlés politikai bizottságában erre vonatkozólag tett s a melyet a csehek hajlandók elfogadni, ha az ügyet nem a közgyűlés, hanem a tanács elé terjesztik. Közlebbit az ügyről nem tud, felhívja azonban a figyelmet arra, hogy minden érdekelt állam tagja a Népszövetségnek s így kisebbségi ügyeket bármikor Genf-be vihetik.

Eden ezután arról a megbeszélésről nyilatkozott, amelyet Ribbentrop különleges német diplomáciai megbízottal folytatott. Kijelentette, hogy barátságos eszmecserén kívül nem történt semmi más s a megbeszélés nem vezetett új fejleményekre.

GÖMBÖS EGYELŐRE NEM MEGY BERLINBE

Gömbös magyar miniszterelnök nyilatkozatot adott a párosi Agence Economique et Financiere közgazdasági lapnak s kijelentette, hogy Magyarország Lengyelországgal, Olaszországgal, Ausztriával és Németországgal kulturális együttműködésre vonatkozó egyezményt kötött, amely szorosabbra fűzi viszonyát ezekhez az országokhoz. Kijelentette továbbá, hogy Berlinbe nem szándékozik utazni a közel jövőben.

A leszerelés kérdését illetően azt felelte, hogy ez elsősorban a felfegyverzett államokat érdekli. Az az egy bizonyos, hogy a felfegyverkezett tekintetben mutatók rendkívüli aránytalanságok folytán egyelőre nem kell tartani háború ki-robbanásától.

Magyarország egyébként függetlenül halad a maga útján, amely a béke útja, s nem törődik azzal, hogy a felfegyverzett államok mit csinálnak.

— Nem óhajtok egyebet — mondotta ezután a magyar követelésekre vonatkozó kérdésre válaszképpen —, mint hogy teljes őszinteséggel leüljünk a tárgyalóasztalhoz s a nagyhatalmaktól sem kérek és várok mást, csak hogy ők is azonos nyíltsággal és őszinteséggel kezdjék meg a tárgyalásokat. Azok a feltételek, amelyek mellett Magyarország minden pillanatban kész kiegyezni a kisantanttal, benne foglaltatnak a római egyezményben.

Magyarország egyébként függetlenül halad a maga útján, amely a béke útja, s nem törődik azzal, hogy a felfegyverzett államok mit csinálnak.

Matuska a merénylet után így nyilatkozott:

Nagyszerű élmény volt, szeretném még egyszer átélni

Budapest, november 16.

A Matuska-per szordai tárgyalásán a tanuk kihallgatását folytatták.

Pálffy Daun József gróf elmondja, hogy ő is a halálvonat utasai között volt s éppen a cigarettáját akarta kidobni a nyitott ajtón, amikor a robbanás megtörtént. A hatalmas légnyomás kidobta a nyitott ajtót s

olyan erővel vágódott a földhöz, hogy sokáig feküdt eszméletlenül.

Minthogy különösebb baja mégsem történt, később segédkezhetett a mentési munkálatoknál. Találkozott is Matuskával, aki igen izgatott volt és azt mesélte, hogy egyedül maradt élve az egyik kocsis utasai közül. Matuska később cigarettával is megkínálta.

Matuska tagadja, hogy cigarettával kínálta volna Pálffy gróft.

Balassa Ignác lökerekedő abban a gyorsvonati kocsiban utazott, amelyet a mélységbe zuhanó kocsi nem rántottak magukkal a pályatestről. Így találkozott a pálya mentén Matuskával, aki megtalálta a pokolgép robbantószinóját és egészen szakszerű előadást tartott a merényletről.

Éppen ez a szakszerűség tünt fel neki és gyanújáról jelentést is tett a rendőrségnek.

Polifka Ödön MAV. műszaki tanácsos, a következő tanu azt vallja, hogy a borzalmas szerencsétlenséget követő napon hivatalból ment ki a biatorbágyi völgy-hidhoz. Akkor feltűnt neki egy gépkocsi, amely négy férfit szállított a merénylet színhelyének közelébe. A gépkocsi utasai egy ideig a vidéken ólálkodtak, majd nyomtalanul eltűntek.

Matt János torbágyi állomási pénztáros csak annyit tud Matuskáról, hogy az a merénylet után barátjait és kofferjét kereste.

A csütörtök délelőtti tárgyaláson Lé-vay dr. védő azt indítványozta, hallgassák ki a biatorbágyi vasúti vendéglő vezetőjét, hogy végre eldöntsék azt a kérdést, vajjon egyedül ment-e Matuska a vendéglőbe, vagy pedig társai is voltak.

A bíróság azonban elutasítja az indítványt, majd folytatja a hátralevő tanuk kihallgatását.

Aranyossy László MÁV főtisztviselő elmondja, hogy barátaival együtt ült a budapesti Newyork-kávéházban s amikor a biatorbágyi merénylet híre megérkezett, többedmagával azonnal gépkocsira ült és kihajtott a mélységbezuhanó gyorsvonat romjaihoz. Amíg ők a mentési munkálatoknál segédkeztek, Matuska Szilveszter a romok között mászkált, majd velük is szóba elegyedett s elmondotta, hogy a sín páron maradt harmadosztályú kocsiból maga is kiesett. Amikor Samarjay, a MÁV akkori elnökgazdája is megérkezett a színhelyre, Matuska neki is elmesélte zuhanási történetét. Később, amikor bementek a vasúti vendéglőbe, vasúti tisztviselők igazoltatták Matuskát. Akkor egy fiatalember közbeszólt:

— Ismerem ezt az urat. Gyáros. Valamikor Brassóban volt főhadnagy.

A következőkben még újabb tanuk vonultak fel, akik mind látták Matuska Szilvesztert a merénylet színhelyén és a lezuhanó gyorsvonat romjainál.

Csantavéren, Matuska szülőfalujában eleinte rettenetesen gyűlölték Matuskát és hallani sem akartak róla, amiért ilyen nagy szegényt hozott a falura. Most azonban a közhangulat lecsillapodott és a háborgó csantavérek nagy érdeklődéssel olvassák a nevezetessé vált földijükről szóló törvényszéki tudósításokat.

Érdekes, hogy a Mai Nap bécsi szerkesztőségéhez levelet intézett Günsberger Leó színész s kifejtette, hogy ő hatodik Leó, akire Matuska hivatkozott. Ő volt az, akit a merénylet utáni napokban Matuska mentőangyalának és jó szellemének nevezett.

A MERÉNYLET UTÁN

A délutáni tárgyaláson folytatták a tanuk kihallgatását. Fragner Gézané budapesti tisztviselőnek került sorra, aki azon a vonaton utazott, amelyet közvetlenül a merénylet után indítottak Bécs felé. A tanu előadta, hogy Biatorbágyon két férfi szállott fel a vonatra. Az egyik, akiben később Matuskát ismert fel a közölt fényképek nyomán, éppen melléje telepedett le s bőségedően, kissé dicsekedve s szinte látható élvezettel mesélte el a merényletet, helyesebben a szerencsétlenséget.

— Ugy usztunk a levegőben, mikor a vonat lezuhan, mint valami Zeppelin, — mondotta s később még hozzá tette, hogy nagyszerű élmény volt, szeretném még egyszer átélni, ha biztosítéka volna arra, hogy életben marad. Matuska ingébből egy darab hiányzott, a tanu ezt észrevette s meg is kérdezte, hogy mi történt az ingével.

— Egy szerencsétlen sebesültet kötöztem be vele, — felelt Matuska.

Aztán arról beszélt, hogy a merényletet kommunisták követték el s eddig már tul is vannak a határon. Elmondotta még, hogy a merénylet után 10 pohár konyakot ivott meg, hogy izgalmát csillapítsa s még azon éjszaka felköltötte a biatorbágyi sekrestyést, hogy hálaadó misét mondasson szerencsés megmeneküléséért. A Matuska kíséretében levő fiatal ember erősen hallgatag volt, néhány szót szolt csak s azt is akkor, ha Matuska egyenesen kérdezett valamit, vagy meg akarta erősíteni Matuska kijelentéseit.

Az elnök: Ki volt az az ijedt arcú fiatal ember, aki felszállott magával a vonatra?

Matuska: Az volt, aki a merénylet után állandóan velem maradt. Ki volt, mi volt, nem tudom.

Az elnök erre fényképet vesz elő, amelyen az a jelenet látszik, amint a merénylet színhelyén Matuska a csendőőrökkel beszélget. A háttérben még látszanak arcok s ezek egyikében a tanu felismeri a „hallgatag” fiatalembert. Az elnök megjegyzi, hogy egy másik tanu szerint ez a fiatalember tatai illetőségű és Acsay a neve. Fragnerné erről nem tud semmit.

A tanukihallgatások folynak.

Tomcsa Sándor:

KISVÁROSI RIPIORTOK...

Halál Kisvárosban

Kisváros, november 16

Hogy mi baja volt azt tulajdonképpen nem tudta senki. Az orvosok sem, akik az inkább egészséges kisvárosban el is szoktak attól, hogy valaki ne tüdőgyulladásban, gyakrabban vakbélben és ritkábban tifuszban betegedjék meg.

Annyi tény, hogy Megboldogult, a tüdőzők majálisán már nem ivott sört, ami a majális torlódó eseményei közepette is feltűnést keltett. A majális követő „kimagyarázkodásban”, Kelemené, a Megboldogult sörözői való tartózkodásának okát abban látta, hogy Megboldogult már a csapraütés előtt panaszkodott a veséjére. Kelemené felvilágosítását azonban nem fogadhatjuk el, mint tárgyilagosságot és kétségtelent, mert a férje, Kelemen ur képviselte azt a sörgyárat, melynek jégbehűtött gyártmányát a Megboldogult kerekén visszautasította a nevezett majálisán. Sokan tudni vélték, a lezajlott majális elülni nem akaró hullámszában, hogy Megboldogult azonosította a sört Kelemen urral, akit — és ezt nem is titkolta — nem tudta bevenni a begye.

Mindezt csak azért említjük meg, mert a tragédiát követő halk zsebzásban a közvélemény némileg rehabilitálta Kelemenét, amikor a halál okának kipuhatlósában tényként fogadta el Kelemené ama állítását, hogy Megboldogult az emlékezetes kiránduláson tényleg fájlalta veséjét.

Egyebekben, Megboldogult valami közgyűlésen lett rosszul. Még jó, hogy elmondhatta nagyhatású felszólalását, mikor is az ő szokott egyenességével a konverzió hiányosságait ostromozta. De hogy leült, még el sem hangzott a taps, már megemlítette a mellette ülő tisztiorvosnak, hogy: nem tudja mi van vele. Ez is kiszivárgott valahogy, de azt a titkot a Megboldogult magával vitte, hogy a tisztiorvos, Megboldogult panaszára csak annyit jegyzett meg: „Biztosan meztől aludtál”. Tagadhatatlan, hogy ez a könnyedség, pillanatnyilag meg is nyugtatta Megboldogultat, mert a közgyűlést követő borozgatáson résztvett, sőt közkívánatra el is fűtyölte Bob herceg-belépőjét.

Másnap azonban a szokásos tarokk-partinál nem jelent meg. A partnerek egy jó darabig úgy ültek az asztal mellett, mint tüzekek kánnal, a töltött ágyuk mellett, bármely pillanatban készen, de hogy készt, egyre készt, a lakására futtatták a szolgát.

A szolga azzal vissza, hogy az ur nem érz jól magát, lefeküdt.

— Ez akkor beteg — állapította meg a nyugalmazott szakiskolai igazgató, aztán egy darabig tanácsalankodtak, megemlézték, hogy Megboldogult az utóbbi időben tényleg „meghuzódott” egy kicsit, riadtan gondoltak a holnapi tarokkra, egy kicsit mindenkinek kezdett fájni itt is ott is, végül az igazgató alsóst ajánlott addig is, míg Megboldogult ismét tarokk-képes lesz.

És aznap este, ugyszólván már az egész városka tudott Megboldogult betegségéről, melynek komolyságát egyelőre még abban a vicces formában tárgyalták, melyet a szakiskolai igazgató lanszgyozott, hogy ha tarokkozni sem ment el, akkor tényleg beteg.

Másnap valaki sietni látta Megboldogult cselédjét, Megboldogultné lemondta a teát, Megboldogult-kisasszony pedig visszaküldte a tarka pongyola-anyagot és valami szolidabb színeket kért. Ezek a tények pillanatok alatt lettek köztudomásúak és ha az emberek még csak futólag is tárgyalták a betegséget, de már akadtak olyanok, akik felhúzták szemöldöküket és egy „csak valami ne történjen”-ben hümmögtek ki magukat. Ezeket azonban a városka még mint sötét és pesszimista lelkeket kezelte, olyanokat, mint akik talán örülnek is a bajnak és a készülő szencációnak.

Most egy hét következett, a lappangási időszak.

Megboldogultéknál kezdtek berendezkedni hosszabb betegsége. Irtak Megboldogultné testvérénél, hogy jöjjen, de mielőtt jönne, „beszéljen dr. Hegedűssel, a sógorának itt és itt fáj, enni nem tud, láza van. Megboldogultné lámpát vásárolt az éjjeliszekrényre, kis zöldszínű égővel és Megboldogult kisasszony azzal küldte vissza a szolidabb színű pongyola-anyagot is, hogy most ugysem érne rá megcsináltatni.

A városkában, a Megboldogult betegségének nagy konkurrens volt az a hír, hogy színészek érkeznek. De azért üzletben, irodában, társaságban az emberek leengedték hangjukat és bár csak futólag, de megkérdezték egymástól, hogy: „hallotta-e, Megboldogult már egy pár napja fekszik?” — Két nap múlva ebbe a kérdésbe aztán beiktatták a „szegény” szót is. Ez a súlyosító körülmény bizonyára a tarokk-partnerektől eredt, kik ezzel támasztották alá ama ténykedésüket, hogy a partiba meghívták a gögös és kötekedő terménykereskedőt, aki amellet még a Megboldogult tarokk-tudománya nyomába sem léphetett. Mégis ráesett a választás, mert vaseségtségének látszott, bár az ilyen sohasem lehet tudni.

Különb hullámozott úgy a betegség, mint a hangulat. Még csak a rendes háziorvos járt Megboldogulthoz, de mikor receptet vittek a patikába, a patikus a recept átfutása után, jelentős pillantásokkal nézett a patikában kaszinó kisvárosi notabilitásokra. Sokan közben tudni vélték, hogy Megboldogult már fel-felkelget, tegnap viccet mondott az egyik városi tanácsosra és ma csirke-becsináltat kívánt. De már, de már voltak olyanok, akik legyintettek: „nem hiszem én azt kérem”. És az ellenvetésre hosszan bizonyították, hogy nem olyan a betegség és mindenkinek volt valakije, akit ilyen betegségből csak a csoda mentette ki.

Két nap múlva az emberek sajnálkozni kezdtek és Megboldogult ifju korából eleve nitettek fel mozzanatok, melyek mind a Megboldogult kiváló tulajdonságait jellemezték, lassan pedig általános beszédtema lett, hogy mihez fog kezdeni az özvegy, ha ne adj Isten... és mit fog csinálni az a szegény kisleány, akit bizony sajnós, nem arra nevelték, hogy... stb. stb.

A betegség tizennegyedik napjának estéjén a hiteles és tárgyilagos Benkő ügyvéd azzal ment fel a kaszinóba, hogy találkozott há-

rom orvossal, amint mentek Megboldogultékhöz. Valamiről nagyon vitatkoztak és az egyik orvosnál aktatáska volt.

— Konzilium — bökte ki a kis, fekete latintanár, mire hajdani osztálytársa, Gyueves aki dühös volt, hogy miért nem ment ő is tanári pályára, gunyosan közbeszólt a sarokból:

— Na ne mondd.

Az afférnak a kaszinó agilis gazdája azzal vette elejét, hogy megbizta a kaszinó szolgáját, menjen le az utcára és ha az orvos urak jönnek, szóljon. Egyben a takarékpénztári könyvelőhöz hajolt, hogy Megboldogult vajjon bent van-e a halotti társulatban.

Másnap általában mindenki menthetetlennek tartotta Megboldogultat. Csak azok aggályoskodtak, akik feltűnni vágytak, akik az érdekeset, a mást, a különlegest képviselték a városkában.

De ezeket, ugyszólván mint a pelyhet, fújta el a pánik, a tragédia szele.

Közben Megboldogult házát hangtalan, körülményes emberek járták, kik a beavatott látszatát igyekeztek keltetni és megsértődtek, ha valaki nem érdeklődött tőlük Megboldogult állapotáról.

Egyben mindenki a várakozás álláspontjára helyezkedett. Mindenki kéznél tartotta megdöbbenését, sajnálkozását és azt a fájdalmat, mely még a legutóbbi temetésről maradt vissza. Elhalasztottak utazást, a magas virág-árakra gondoltak és a rádió időjárás-jelentését hallgatták, tekintettel a közelgő temetésre. Ha valaki gyorsabban ment, megállították, hogy nem tud-e valamit, a korzón

arról vitatkoztak, hogy az özvegynek hogy fog állani a fekete, elájul-e és, hogy annak a szegény kisleánynak egész biztosan vissza fog menni a partija. Hogy csak majd ezután tudják meg Megboldogulték, amikor már nem lesz az a derék és gerinces ember, akin mellesleg — bár ilyenről most nem illene beszélni — csodálkoznak is. Csodálkoznak azért, hogy hogy birta — és hallottad szívem? — Megboldogultné villanylámpáért máskált akkor, mikor az ura már haldokolt...

A rádió egy híres zongoraművész hangversenyét közvetítette.

A szobában nyolcan-tizen lehetnek közeli, távoli szomszédok és ájúlodozó elismeréssel és állkapcsot reszesztő unalommal hallgatták a végetérhetetlen zongorázást.

A házigazda néha blazirt arccal megkérdezte, nem kívánnak-e valami más állomást, de a textiles leánya ilyenkor következetesen felsikoltott:

— Ne ne, oly gyönyörű!

A társaság erre elismerően bólintott és a poklok kénköve fenekére kívánta a textiles-kisasszonyt mű-lángolásáért, akkor mikor a szomszédos Barcelonában nagyszerű jazz van.

Valaki halkán kopogtatott, kezdetben alig is hallották. Huszárné, a kövér és néha elborzasztóan őszinte asszony, kétségbeesett kísérletet is tett, hogy a zongoraművészől megszabaduljon. Visítani kezdett:

— Állítsa le, állítsa le, valaki jön...

— Ne állítsa, ne állítsa! — ezt viszont a textiles hölgy sivitotta.

Ebbe a zürzavarba lépett be Murányi a tanfelügyelősegtől.

Megállt, szétnézett. kissé szemrehányóan, aztán csendet intett:

— Meghalt — mondta.

A társaság lelkébe vágott valami.

Csend lett.

És — tagadhatatlan — csak lassan kezdett zogni a szoba, mindenki beszélt, magyarázott, mozgott, gesztikulált, egy, hogy sose tudta meg senki, ki állította be időközben a barcelonai jazzt...

Jelenet a kolozsvári rendőrségen

Illemkódexet kérünk Costescu sziguranca-vezérfelügyelő részére

Kolozsvár, november 16

Tegnap éjjel botrányos jelenetet inszenált Bidianu cenzor szobájában Costescu ur, a helybeli sziguranca vezérfelügyelője.

Bidianu szobájában tartózkodott Gáll István, a kolozsvári Friss Újság fiatal munkatársa és várta, hogy a cenzor elkészüljön a bemutatott lappeldány átvizsgálásával. A rendőrség monstre razzijára készült, amelyet Costescu ur irányított és amelyre minden épkézláb embert mozgósítottak.

A cenzura hivatal a rendőrségi épületben lévén, Costescu betoppant Bidianu szobájába, meglátta ott a fiatal hírlapíró és rákiáltott Bidianura:

— Ki ez az ember?

Majd amikor választ kapott kérdésére, Gáll Istvánra mordult:

— Ki innen. Várják a folyosón!

Nem sokkal erre a lapvállalat egy másik alkalmazottja érkezett a cenzorhoz,

hogy érdeklődjék, miért késik olyan sokáig a cenzurázás.

A két fiatalember, a vállalat két alkalmazottja a rendőrségen magyarul beszélt egymáshoz. Már az első magyar szavak annyira dühbehozták Costescut, hogy magából kikelve kiáltott a két lapemberre:

— Hogy mertek itt magyarul beszélni? Mindjárt lecsukatlak benneteket. Mars el innen!

A „barátságos” felhívásnak Gállék eleget is tettek, Costescu pedig kidobatta a lapból azt a tudósítást, amely a Magyar Párt intézőbizottságának ülésének lefolyását ismertette.

Az eset tudomására jutott a Magyar Párt vezetésének amely megtalálta a módját arra, hogy ezt a kérdést illetékes helyen szövétegye.

Reméljük, hogy legalább egy illemkódexet kapni fog a nagyhatalmu Costescu, aki nyilván hatalmi hipertrofiában szenved.

földön, amikor ellenfelei elintéztéknek vették a dolgot s beszüntették a harcot.

A súlyosan sebesült embert testvérei vették gondozásba, akik a nyomában voltak, de később érkeztek a párbaj színe lyére. Beszállították a szatmári kórházba, ahol most élet-halál között lebeg.

Győztes ellenfeleit a csendőrség letartóztatta. Természetesen nem tagadnak, sőt szívesen beismernek mindent, hiszen ők az Avas törvényei szerint jártak el s nem tehetnek róla, ha a nagyjóság törvényei nem egyeznek az Avas törvényeivel.

Nem készült merénylet Boris bolgár király ellen

Szófia, november 16.

A külföldi sajtóban olyan értelmű jelentések láttak napvilágot, hogy Boris bolgár király, továbbá a Georgieff-kormány tagjai ellen anarchista merénylet készítették elő, de a bolgár hatóságok idejében értesültek az összeesküvésről és a résztvevőket ártalmatlanná tették. A bolgár kormány most hivatalos jelentésben rendkívül erősen cáfolja ezeket a külföldi híradásokat.

Letartóztattak egy szatmári bizományost, aki hamis váltókkal fizetett megbízójának

Szatmár, november 16.

A szatmári rendőrség szerdán letartóztatta Freier Ignác ügynököt, az Avram Josif-féle bukaresti börtör északromániai bizományost. A letartóztatás csalás, sikkasztás és váltóhamisítás miatt történt.

Freier Ignác, mint a bukaresti cég megbízottja, 250 ezer lej értékű börtör kapott Bukarestből. Az anyagot értékesítette is, a kapott pénzzel azonban nem számolt el megbízójának, hanem elköltötte. Avram Josif természetesen türelmetlenkedett, mire Freier részben nemlétező, részben pedig a börtörvásárlásban egyáltalában nem szereplő emberek nevére kiállított váltókat küldött be a céghez azért, hogy az árut csak így tudta értékesíteni. A cég megnyugodott s várta a váltók esedékességét, hogy pénzt kapjon.

Az esedékességek elérkeztek s a csalás kiderült, mert a cég egyetlen váltóját sem tudta pénzre beváltani. Nem volt kiken. Erre megtette a feljelentést. Érdekes, hogy a szatmári rendőrség néhány ottani kereskedőt is gyanúba fogott az ügyvel kapcsolatban. Házkutatást is tartott, sőt kapott is a bukaresti cég börtörjéből néhány kereskedőnél, ezek azonban igazolták, hogy jóhiszeműen vásároltak az ügynökől s fogalmuk sem volt arról, hogy szabályszerű megbízó levéllel jelentkező ügynök meglöfte megbízóját.

Kisérteties párbaj a szatmármegyei Avasban

Az ujdonsült férj otthagya feleségét és a násznépet s a templomajtóból egyenesen a véres leszámolásra indult, hogy engedelmeskedjék az Avas iratlan törvényeinek

Szatmár, november 16.

A szatmármegyei „Avas” különös, minden más erdélyi vidéktől elütő terület, a melynek furcsa, a mi szemünkben érthetetlen szokásai és erkölcsi törvényei vannak. Egy ilyen máshol nem ismert avasi szokás szolgál hátterül annak a véres tragédiának, amely szerdán este történt Bikszád község közelében.

Tatár János módóda falusi gazda az esküvőjét tartotta szerdán. A násznép a templomban volt a szokásos egyházi szertartáson. Ezt az alkalmat ragadta meg a vőlegény két haragosa, Pop Demeter és Cuc Demeter legények, hogy az avasi szokások szerint elintézzék vitás dolgukat az ujdonsült férjjel. Behatoltak Tatár János régi lakására s ellopták egyháros cítera-féle hangszerét, amely az avasi legényeknek nagyon kedvelt és titokzatos jelentőségű játékszere. Egyebet nem vit-

tek el semmit, mert céljuk nem betörés volt, hanem a vőlegény kihívása, megsértése, megcsufolása. A kérdéses hangszer ellopása ugyanis ezt jelenti az Avason.

Tatár János éppen a templomból lépett ki ifju feleségével, amikor hírül vette a sértést. Azonnal engedett az Avas iratlan törvényeinek, otthagya feleségét és a násznépet és a „tolvajok” után eredt. Utja egy darabján elkísérték a testvérei is, de aztán sorban lemaradtak mellőle s így teljesen egyedül volt, amikor a bikszádi erdőszélen találkozott Pop Demeterrel és Cuc Demeterrel. A megsértett ember nem törődött azzal, hogy egyedül áll szemben két haragosaival. Támadott s a furcsa és kísérteties párbaj nem az első, vére ment.

Tatár János 16 bicskával okozott sebből vérezve eszméletlenül terült el a

Vasgárdista diákok feljelentésére:

A vádlottak padjára került dr. Groza aradmegyei prefektus

Arad, november 16.

Dr. Groza János, Aradmegye prefektusa ült nem mindennapi perben a vádlottak padján az aradi törvényszék előtt.

A tél folyamán történt, hogy a megyefőnök felsőbb utasításra, több vasgárdistát tartóztatott le a megye területén. A vasgárdisták között bukaresti diákok is voltak, akik három csoportban hivata-

los hatalommal való visszaélés vádjával feljelentést tettek a megyefőnök és a csendőrök ellen.

A csütörtöki tárgyaláson egyedül dr. Groza jelent meg a vádlottak padján. A feljelentők, a tanúk és a csendőrvádlottak bírányoztak. A törvényszék valamennyiük ellen elővezetési parancsot adott ki. A tárgyalást decemberre halasztották.

Népszövetségi körökben huzódoznak a marseillei merénylet ügyének hivatalos tárgyalásától

Jugoszláv felvilágosítás a magyar tiltakozásra

Páris, november 16.

Az Oeuvre úgy értesül, hogy a belgrádi kormány csak a hét végén dönt arról, hogy a marseillei merénylet ügyét a Népszövetség elé vigye-e, vagy sem?

A prágai Lidové Noviny szerint igen kevés a kilátás arra a lehetőségre, hogy a marseillei merénylet ügyét a Népszövetség előtt kipellengézzék. Valószínűleg ez úgy a népszövetségi főtákarcság óvatossága, mint a nagyhatalmak idegenkedése miatt. Gömbös magyar miniszterelnök legutóbbi utját úgy tekintik, mint amellyel Bécsben és Rómában elő akarta készíteni Magyarország esetleges védekezését Genfben. Népszövetségi körökben általában az a vélemény, hogy az ügynek a nemzetközi sajtóban való eddigi tárgyalása során olyan feszültség keletkezett, amely a helyzet elmérgesítése nélkül aligha segítené elő a kérdés tisztázását. A prágai lap ezzel szemben leszögezi, hogy a merénylet ügyében a kisanant álláspontja nem változott. Mihelyt

a vizsgálat bebizonyította, hogy a népszövetségi alapokmány megfelelő cikkelyét valamely állam megsértette, a kisanant kéri fogja a Népszövetséget a megfelelő fellépésre.

MAGYAR TILTAKOZÁS BELGRÁDBAN A TÖMEGES KIUTASÍTÁSOK MIATT

Budapesti lapjelentések szerint — a mint erről az Adevérul is beszámol — a belgrádi magyar követ kormányra utasítására tiltakozott a jugoszláv külügyminisztériumban a magyar állampolgárokak az utóbbi napokban történt tömeges kiutasítása miatt.

A magyar tiltakozással kapcsolatban a belgrádi kormánykörök rámutatnak arra, hogy nincs szó kiutasításokról, noha igaz, hogy egyes esetekben nem hosszabbították meg a magyar állampolgárok most lejárt tartózkodási engedélyét. A jugoszláv kormány különben hivatalosan még nem válaszolt a magyar követ szóbeli jegyzékére.

Ahogy a KÉNSAV szél-

roncsolja a MÁRVÁNYT,
úgy rombolja szél FOGAIT
a SZÁJSAV!

A kik fogait rendszeresen kefélik, csodálkoznak, ha észreveszik, hogy fogait a szű mégis kikezdte. Figyelmük kívül hagyják, hogy csakis keféles nem elegendő, a jó fogkrémnek legfontosabb feladata sokkal inkább a szájsav leküzdése. Az ételek megrágása, az ételmaradékok erjedése és a gyomorsav a szájból állandó savfűrdőt formálnak és szétroncsolják fogait az idők folyamán épen úgy, mint ahogy egy erős savfürdő néhány órán belül szétroncsolja a márványt, vagy a vasat.

Odol fogkrém semlegesíti a savakat... ebben áll legfőbb előnye!

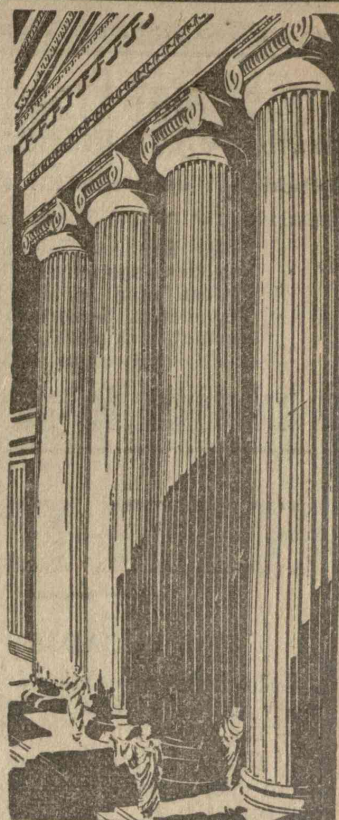
Az Odol fogkrém erős lugos hatása, az abban levő rendkívül illó és erős esszenciák megóvják a fogakat, mert a savakat neutralizálják. Odol fogkrém használata által nemcsak tisztítja fogait, hanem meg is védi azokat, mert a romboló hatású savakat semlegesíti.

Milyen gyakran?

Minden étkezés a szájból savak képződésével jár. E savaknak fogaira gyakorolt hatását ellensúlyozhatja az alkalikus Odol-fogkrém használatával. Ha tehát élete végéig épségben akarja megtartani fogait, használjon minden étkezés után Odol fogkrémet. Az Odol fogkrém alacsony ára mindenkinek lehetővé teszi ezt a szokást.

ODOL
FOGKRÉM

Ha egy hölgy Odol fogkrémet használ, bizonyos lehet bűje fele, ha kivillan-nak fogai

Mindenütt nyugtalanosságot keltett az országosra méretezett razzia, amelynek céljáról nem adnak ki semmiféle felvilágosítást

A falusi lakosságot is leigazoltatták a csendőrségek — Sepsiszentgyörgyön katonai segédlettel végezték a leigazoltatást — Baróton az állatorvos is detektivnek csapott fel

Brassó, november 16.

A 14-én lefolytatott országosra méretezett razzia „gyakorlati eredményéről” még nincsenek jelentések, nem tudhatjuk tehát, hogy fogtak-e a razzia során olyanokat, akiket keresnek s akiket csak ilyen módon lehetett kézre keríteni. Ha fogtak s ha más, európaiabban módon valóban nem tudhatták volna ezeket a keresett valókat elfogni, úgy rendben van a dolog. De még ebben az esetben is meg kell jegyeznünk, hogy ez az általános, a nagy városokra és a kis vidéki falvakra egyaránt kiterjedő hajszaszerű razzia akkora nyugtalanosságot keltett s annyi furcsa és káros híresztelésre adott alkalmat az egyszerűbb társadalmi rétegek között, hogy egyáltalában nem érte meg a befektetett fáradságot s nem érte meg az „eredményt” sem, ha egyáltalában elérte azt az eredményt, amit hozzá fűztek.

Egyébként pedig azt sem tudjuk, hogy mi volt a tulajdonképpeni célja az egésznek. Hasznos és szükséges volna magyarázatát adni. Ezzel elejét vehetné a káros híreszteléseknek s megnyugtathatná a lakosságot is, hogy nemcsak úgy ötletszerűen, a kellemetlenkedés és a nyugtalanosságteltésért rendeznek ilyen nagyarányú és nem kellemes színjátékokat.

A következőkben majd gondoljanak arra is a felsőbb hatóságok, hogy ez a megoldási mód nagyban sok erőszakosságra és visszaélésre szolgáltat alkalmat a nem eléggé képzett és tapasztalt alsóbbfokú közegeknek. Vidékről beszaladó jelentéseink legalább is erről számolnak be.

CSIKMEGYÉBEN

Minden kis faluban általános leigazoltatást végeztek a csendőrségek. Mindenkit megállítottak, akit nem ismertek személyesen. Sok embert bekísértek a csendőrsőkre, mert nem tudták azonnal igazolni magukat. Falusi em-

ber nem hordozhatja magánál mindig minden irását.

Néhány faluban összeszedték a más falvakból származó szolgálókat, mert nem tudták azonnal igazolni magukat. Általában a lakosság nem tudja, mire magyarázni a csendőrségek buzgalma s nagy nyugtalanosságban van.

FOGARASON ÉS FOGARASMEGYE TERÜLETÉN

szinte házról-házra jártak. A lakosság mindenütt nagy izgalommal fogadta a „hivatalos vizsgálatot”, amelynek céljáról és értelméről senkitől felvilágosítást nem kapott.

A fogarasiak azzal nyugtatták meg magukat, hogy egyszerű népesedési ellenőrzésről van szó. Igaz, hogy ebben az esetben igen durva formáját választották az ellenőrzésnek. Annyi eredménye a dolognak van, hogy ezen túl — egyideig legalább — igyekszik mindenki rendben tartani személyazonosságát igazolványát.

A falvak lakossága természetesen nem tudta ezzel sem megmagyarázni a dolgot s így nyugtalanossága érthető.

KOLOZSVARON

A késő esti órákban fejezte be a rendőrség az általános nagy razzia. Rengeteg előállítás történt. Több körözött egyént is sikerült kézre keríteni, ezek között azonban a „legelőkelőbb” Bálint János, akit kabátlovajlásért és postautóvalnyhamításért kerestek.

Ha csak annyi az eredmény, Kolozsvár lakossága nem látja be, hogy miért kellett megzavarni a város nyugalmát.

SEPSISZENTGYÖRGYÖN

katonai segédlettel végezték el az általános leigazoltatást. Rendőri és katonai őrszarak árasztották el a várost, a fontosabb utvonal-

kat pedig őrszemek zárták el. Igazoltattak mindenkit, aki a városba bejött, vagy távozni akart. Azokat, akiknek igazoló irásait hiányosnak találták, bekísérték.

A rendőrség s általában a hatóságok itt sem adtak ki semmiféle magyarázatot a razzival kapcsolatban.

DETEKTIVNEK CSAPOTT FEL A TULBUZGÓ BARÓTI ÁLLATORVOS

Szerdán reggel Baróton és a környékbeli falvakban is razziait tartottak a hatóságok. Baróton több egyént, akiknél nem volt igazolvány, a csendőrségre kísérték. Ez eddigi rendben van, a razzia országos jellegű volt, tehát Barót sem lehetett kivétel.

Baróton azonban ez sem mulhatott el botrány nélkül. Az illetékes hatóságokon kívül ugyanis detektivnek csapott fel Jovlev Leonida állatorvos is. Hazafias felbuzdulásában igazoltatni kezdte a járókelőket. Milyen alapján, milyen címen? Azt valószínűleg maga sem tudja. Ha megkérdeznék, nyilván azt mondaná, hogy azért, mert ő román, a barótiak pedig székelyek. Mindenesetre furcsa és megdöbbentő, hogy ezen a címen nyugodtan „tevékenykedhetett”, holott otromba viselkedésének igen sok szemtanúja volt, igazoltatásra valóban illetékes szemtanúja is.

Az állatorvos ur nyugodtan kéjeleghegetett az igazoltatásban, egészen addig, amíg a B. L. és a Népujság egyik rikkancsával akadt össze. Megszurta a szemét a rikkancs sapkája, amelyen rajta volt a „Brassói Lapok” és a „Népujság” felírás. Igazoltatta a rikkancsot is, de annak az igazolványai teljesen rendben voltak. Erre kitört belőle a hazafias düh,

lekapta a fiu fejéről a sapkát s kezdte letépni róla a betűket azzal, hogy ő csak román felírást türeget meg bárki sapkáján.

Ez a viselkedés aztán annyira tulment már minden határon, hogy megbotránkoztatta Marcu Dumitru csendőrmestert is. Marcu Dumitru közbelépett s megmagyarázta a dühöngő állatorvosnak, hogy teljesen jogtalan és törvénytelen dolog az, amit cselekszik. Erre Jovlev Leonida ur mérgesen visszaadta a sapkát a rikkancsnak s eltávozott. Valószínűleg abbahagyta az igazoltatást is. Jól is tette. Maradjon meg csak ő a maga kaptafájánál. Ha pedig a sapkákon nem tudja ezután sem szenvedni a magyar felírást, úgy csináltasson magának „saját sapkát”, írassa rá magyarul, hogy „állatorvos” s ha elfogja az indulat, tépje le arról a betűket. Esetleg csak a felét. A saját sapkájáról szabad. Meg lesz belőle az s haszna is, hogy munkája közben maga előtti láthatja a figyelmeztetést: „Állatorvos” nem detektiv!

— Fej-, váll- és ágyék-reumánál, ischiásnál, ideggyálmaknál, szagatásnál és zsábnál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos házi szer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors, biztos és kellemes hatása hűgysávfelhazmozódásnál és közsvényrohamoknál is kiválóan érvényesül.

A király köszönete Cincinat Pavelescunak, a neves román költőnek

Brassó, november 16.

Mihály nagyvajda névnapja alkalmából Pavelescu Cincinat brassói táblai főügyész, a neves román költő, szerencsekívánatait fejezte ki Károly királynak, aki személyes tisztelője a kiváló költőnek. Pavelescu Cincinat ugyanis a királyhymusz szövegének koszorus szerzője.

Gratulációjára a költő táviratot kapott az udvartól a következő szöveggel: „Köszönetem szeretett fiam születésnapjára küldött szép jókívánságaiért. Károly.”

Meg kell jegyeznünk, hogy Pavelescu Cincinat legnagyobb mestere a román epigrammának s ünnepi üdvözléseit többnyire ebben a klasszikus versformába szokta önteni. Az uralkodó sokszor adózott elragadtatott elismeréssel színporkázó szellemű és mindig találó verses ötleteiről.

Svábhegyi Szanatórium

(Budapest centrumától 12 percre)
subalpin (430 méter) diétás gyógyintézet

Már heti 140 pengőért
tökéletes szanatóriumi el-
látást nyújt orvosi fel-
ügyelettel, 5-szöri étke-
zéssel, vizkúrával, fűtés-
sel együtt.

A legideálisabb őszi-téli üdülőhely.

HIREK

FOGADÁS

Kohn belép az egyik kávéházba, oda-
megy a főpincérhez és így szól:
— Én vagyok a miniszterelnök.

A főpincér csodálkozva néz rá, de
Kohn már megy is tovább és odalép az
üzletvezetőhöz:

— Én vagyok a miniszterelnök.
Innen is rögtön tovább megy, most
már egy-két vendégnél is megáll és
így szól:

— Én vagyok miniszterelnök.
Az üzletvezető telefonál a mentők-
ért, percek alatt ki is érnek, két ápoló
karonfogja és a mentőautó robog a
rendőrségre. A rendőrorvos megkérdi
tőle:

— Mit érez? Fáj valamije?
— Pardon, — mondja Kohn, — én
abszolút nem vagyok bolond, itt csu-
pán egy fogadásról van szó.
— Hogy értsem ezt? — kérdi a
rendőrorvos?

— A dolog egyszerű. Fogadtam a
Grünnel, hogy egy egyszerű mondat-
ért, amit Doumerguenak vagy Schu-
schnignak, vagy MacDonaldnak szó-
 nélkül elhisznek, más embert a bolon-
dok házába zárnak el.

— Felsővisói hírek. Tudósítónk jelenti: A
közeli Borsai községben megrendítő családi
dráma játszódott le. Hancig Joan borsai gaz-
dálkodó és felesége hosszú évekig boldog há-
zaséletet éltek. Az utóbbi időben azonban a
boldog házasságot megzavarta Hancig egyik
rokona, aki az asszonyt udvarolni kezdett.
A férfi nem jó szemmel nézte az udvarlást és
felkérte feleségét, hogy szakítson udvarlójával.
Különben is négy gyermeke van és inkább
velük és a gazdasággal törődjen. De az asz-
zony tovább fenntartotta az összeköttetést
udvarlójával és gyermekeit elhagyva, udvar-
lójához költözött. A férfi elment az asszony-
hoz és kért, könyörgött, hogy térjen vissza,
de az hajthatatlan maradt. Pénteken az asz-
zony a mezőről faluba jövet összetalálkozott
férjével. A férfi újból kérte, hogy térjen vissza
gyermekeihez, de az asszony ezt kereken meg-
tagadta. Erre heves szóváltás keletkezett, majd
verekedés és a férfi erős felindulásában a ke-
zébe levő kötelet a felesége nyaka köré csu-
varta és addig szorította, amíg az asszony ott
a helyszínen kiszenvedett. A férj önként
jelentkezett a csendőrségre, ahol azonnal letar-
toztatták. Hancigot a szigeti ügyészségnek
adták át. — Halálos szerencsétlenség történt
a felsővisói közbirtokosság erdejében. Döntés
közben egyik kivágott hatalmas fenyőfa törzs
rúzában Krisan Gheorghe visói famunkásra
és maga alá temette. Azonnal a felsővisói köz-
kórházba szállították, ahol háromnapos szenvedés
után meghalt. A szerencsétlenség áldozata
feleségét és öt gyermeket hagyott hátra min-
den anyagi támasz nélkül.

— Szörénymegyei hírek. Tudósítónk jelenti:
Vornice Leonte facsádi lakost, aki egy 5 ezer
lejes váltóra szomszédjának, Dragescu Dami-
annak nevét hamisította, a lugosi törvényszék
15 napi fogházbüntetésre ítélte. — Barbison
Miklós maguri lakos még a múlt évben össze-
veszett apósával és anyósával, a feleségének
beigért, de ki nem fizetett hozomány kérdésén.
Veszekedés közben egy jókora karóval mind-
kettőt úgy helyben hagyta, hogy az örömszülő-
ket súlyos sérüléseikkel kórházba szállították.
A lugosi törvényszék a most megtartott tár-
gyaláson a rabbiátus vót 3 havi fogház és 5
ezer lej pénzbüntetésre ítélte. — Illópaták köz-
ségben ismeretlen tettes betört a görög keleti
templomba és a perselyből 5 ezer lejt elloptott.
A csendőrségi nyomozás alapján felmerült a
gyanú, hogy a betörést Cessar Viktor, a görög
keleti pap felsőiskolát végzett, állás nélküli
fiú követte el. A pap fiát letartóztatták. Egy-
előre tagadja a vádat. — Ungár György lugosi
szabómester lakására ismeretlen tettes alkules-
sal behatolt, a szekrényt felfeszítette és on-
nan 8 ezer lej készpénzt és több értéktárgyat
magával vitt. A rendőrség keresi a tettest.

Az ország teljes közbiztonsági apparátusa egy napon keresztül igazoltatott,
házkatartott, bekísért, letartóztatott, toloncolt, azonosított. A nagyobb városok la-
kosságának átlag egy és félszázaléka került a rendőrségi épületek falai közé.
Találkoztunk itt ismert csavargókkal, akiket mindennap az utcán láttunk, elkese-
redett és cinikus munkanélküliekkel, de azért a bekísérték tömege mégis jóked-
vű volt. Talán azért, mert legtöbbjük fiatal 15—25 éves. Reájuk nézve a rendőr-
ségi épület nem megszügyenítő, sőt, hogy sorstársak ilyen tömege szorult egybe,
ez egyenesen szórakoztató, olyan, mint a társadalom legcinikusabbjainak nép-
gyűlése. Csak a rendőrségi tisztviselők idegesek. Kiderül, hogy a szélhámosok,
tolvajok, és a rend egyéb esküdt ellenségei ebben az amerikai üzemből kám-
formódra tüntek el a tulzsufolt zárakból, amelyekben csak ártatlan igazolmány
nélküli munkások, munkanélküliek, kutyapécérek, valamint horkoló alkoholisták
maradtak, akiket ugys szabadon kell bocsátani. Miután azonban ahhoz a rende-
lethez, amely szerint elfogott kétes elemeket a városokból el kell távo-
litani, nem érkezett meg a belügyminisztériumtól a szükséges összeg, az igazol-
mány nélküli munkásokat, kutyapécéket, kártyásokat, munkanélkülieket és a tár-
sadalom egyéb ellenségeit az este folyamán újra szélnek eresztették. A belváros
egyik főutcájának egy kiöklagított kapualjában este 11-kor — még alig fejezték
be a razzitát — nagyokat horkolva öreg csavargó fekszik a földön. És ahogy
horkol, mintha ezt kérdezné: Minek volt hát ez az egész móka? Elfogtak 1399 tár-
sammal együtt, megkérdezték a nevemet, ujjlenyomatot vettek, kiabáltak, sorba-
áltunk — amit a háború óta nem tettem meg — és végül kitétték a szűrőnköt,
ráadásul pedig még csak egy ebédrel sem kínáltak meg. Most én itt helyezkedem
el a belváros kellősközepén, ebből baj nem lehet, mert ugylátom, velem ugyse tud-
nak mihez kezdeni. (m. n. j.)

CABALLERÓ

spanyol szocialista vezért, az Azana kor-
mány munkügyi miniszterét, a cortex
hozzájárulásával, forradalmi tevékeny-
sége miatt, haditörvényszék elé állítják.

— Még egy érdekes letartóztatás Csehszlo-
vákiában. Prágából jelenti: A brünni vasút-
igazgatóságnál — amint már jelentettük — 10
magasállású tisztviselőt vettek őrizetbe azért,
mert a vasutal szerződéses viszonyban álló
Press építkezési vállalatnál vesztegetési pénz-
ket fogadtak el. A vizsgálat során megállapi-
tották, hogy a prágai vasutügyi minisztérium
Dostal nevű főmérnöke is bűnös a visszaélé-
sekben. Dostal mérnököt letartóztatták.

— Tanítókháza épül Csikszereván. Csiksze-
redáról jelenti: A csikmegyei állami tanítók
egyesülete elhatározta, hogy az összegyűjtött
alapból „tanítók-házat” építenek. A szükséges
telket már megvették s most az építkezés van
hátra. Ezzel kapcsolatosan, — amint komoly
forrásból értesülünk, — Chele egyesületi elnök
átíratot intézett a székely közbirtokosságok-
hoz, hogy természetben, faadományokkal tá-
mogassák az építkezést.

— Titokzatos öngyilkosság az egyik nagy-
szalontai szállodában. Tudósítónk jelenti: A
nagyszalontai Központi Szálló egyik emeleti
szobájában Herskovits Márton 47 éves szalon-
tai kereskedő felakasztotta magát és meghalt.
Az öngyilkos nem hagyott maga után semmi-
féle bucsulevelet s így öngyilkosságának okát
furcsa feltevésekkel igyekeznek megmagyarázni
a város közönsége. Az öngyilkos ugyanis há-

rom hónappal ezelőtt házassodott meg. Rubin
Sámuel nagyszalontai nagykereskedő feleségé-
nek özvegyasszony hűgát vette el, aki a há-
zasság révén román állampolgárságot szerzett.
Herskovits berendezett irodát kapott hozomá-
nyul, azonban nem sokáig örömdhetett az üz-
letnek, mert másfél hónap sem telt el s fele-
sége mindenáron válni akart, sőt egyházilag
el is vált. Végkielégítéssel 1500 lejt adott Hers-
kovits Mártonnak, aki csak most jött rá — a
nagyszalontai közvélemény szerint — hogy
csak egyik akta szerepét töltötte be tulajdon-
képpen Rubin Sámuelné hűgának állampolgár-
ságot szerző hadjárataiban. Csalódása elvette
kedvét a további élettől s ezért lett öngyilkos.
Legalább is így tudja a nagyszalontai közvé-
lemény.

— Hogyan nő a haj? A haj növése-
nek újabb vizsgálata megdöntötte azt
az általánosan elterjedt régebbi hitet,
hogy minél gyakrabban nyírattja az
ember a haját, ez annál jobban nő, an-
nál dusabbá lesz. Ennek éppen az el-
lenkezőjét derítették ki. Megállapíto-
ták azt is, hogy a haj a széleken, a ha-
lántékon és a tarkón lassabban nő,
mint egyebütt. Pontos mérések ered-
ménye szerint a haj leggyorsabban nő
az ember 20 és 24 éves kora közt és
pedig egy hónap alatt átlag 15 milli-
métert, a 11 és 20 életkor közt körül-
belül 12 millimétert és a 25 évtől a 60
évig csak 11 millimétert nő az ember
haja egy hónapban. Lázas betegnek a
haja egyáltalában nem nő. Egy-egy
haj természetes élettartama négy —
legfeljebb nyolc év.

Időjárásjelentés. A buda-
pesti időjárásutató intézet
jelentése szerint élénk déli
légáramlás, változó felhő-
zet. Az ország nyugati ré-
szén esőzések. Hőmérséklet
változás lényegtelen.

— Hét hónap lilimotprásért. Aradról jelen-
tik: Az aradi törvényszék csütörtökön ítélke-
zett Podina Oszkár munkás felett, aki az el-
mult évben egy tizenegyes kisleányon erő-
szakot követett el. Az enyhítő körülmények
figyelembevételével Podinát hétéves fogházra
ítélte a bíróság.

ABLAK

Aranyerek!

Az ember kedvetlen, ingerlékeny és az
élet örömtelen! Borzasztó állapot! Az el-
viselhetetlen fájdalmakat meg kell már
egyszer szüntetnünk. Használja egyszer
már tényleg az orvosok által oly gyakran
rendelt „Goedecke” féle

Anusol aranyérkupokai.

Ezt a szert az egész világon ismerik és
örülni fog, hogy mily gyorsan és biztosan
megszünteti panaszait és fájdalmait. Az
Anusol aranyérkupok kaphatók gyógy-
szertárakban.

(*) A boldogságért fizetni kell. Asszony
írta ezt a regényt asszonyoknak. Asszony a
regény hőse is, egy kíváncsi család 15
esztendő leánya. S a regény ennek, a leány-
nak az útja a sivatár bérkaszányából az élet
napsugaras csúcsai felé. Ez az út tövisekkel
szegélyezett, főképpen azok számára, akik
tulérzékeny idegekkel reagálnak a sors millió
apróbb-nagyobb nehézségeire. A regény hő-
sége is hamarosan az örvény szélére jut. De
emberfeletti energiával legyőzi riadtságát,
kissé fáradtan, megtépázva ugyan, utat tör
magának. A regény huszonhat óra története,
reggel nyolctól, másnap reggel tízig. Ezen
idő alatt a jelen drámáján kívül lejátszódik
előttünk a hősnő multja is. H. G. Carlisle ere-
detileg gépirónő volt, azután ápolónő, majd
színésznő lett. Előző regénye „Vér a vérem-
ből” tette világhírűvé nevét. Igazi amerikai
karrier. Pantheon kiadásban 264 oldal, füze
45 Lej, vászonkötésben 72 Lej. Kapható a
Brassói Lapok könyvosztályában Brassó, Ká-
roly király-utca 56—58. az udvarban.

— A világ legnagyobb vízrepülőgépét
építik Franciaországban? Párisi jelentés
szerint Toulouseban hatalmas méretű ví-
zirepülőgépet építenek, amely nagyobb
lesz minden eddigi ilyen készülékénél. A
gép, melynek építését ez év végén fejezik
be, hetven embert vihet utra. Tizenkét
fényűzőben berendezett utasfülké lesz
rajta, mindegyikben két ágyval és külön
mosdóhelyiséggel. A gép hossza 32 méter,
szélessége 50 méter, magassága pedig 9
méter. Hat motor hajtja, amelyek mind-
egyike 850 lóerejű. A készülék óránként
250 kilométeres sebességet fejthet ki és
2000 méterig tud felemelkedni. Harminc-
két tonnás megterheléssel és huszonhat
ezer tonnás benzinkészlettel 3000 kilomé-
tert tehet meg egyfolytában. Ha a repü-
lőgép elkészült, első sorban az Atlanti
óceán északi felében fogják kipróbálni.

— Fogarasi hírek. A fogarasi bankokat is
valósággal megrohanták az adósok. Az Allge-
meine Sparkasse-ban több mint száz befizetés
történik naponként. A Nemzeti Bank fiókja
előtt százával állottak az emberek még az esti
órákban is. — A vármegyháza termében a
beruházási kölcsön propagálása ügyében né-
pes értekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy
vasárnap délelőtt 11 órakor a Transilvania
termében népgyűlést fognak tartani. Ezen a
gyűlésen a felkért szónokok — minden kisebbsé-
gi nyelven is — megmagyarázzák a kölcsön
célját és a vele járó előnyöket. Ezután a pol-
gárság köréből önkéntesen alakult bizottságok
fel fogják keresni a város polgárságát a jegy-
zés megkönnyítése céljából. — Dr. Stroia, a
vármegyei kórház belgyógyásza és dr. Jurea
vármegyei főorvos Bukarestben vannak, a gáz-
elleni védekezés tanfolyamon. Hír szerint az
összes hatóságí orvosokat be fogják rendelni
és kötelezővé teszik minden orvos számára a
gázvédelmi kiképzést.

ASTRA MOZGÓ, BRASSÓ

Csütörtökön, november 15-én óriási sikerrel indult
a valódi és egyedül EDGAR RICE BORROUGH regénye után készült film:

„TARZAN”

II. rész

Főszerepben: **Jonny Weissmüller**
TARZAN, a dzsungel ura: MAUREEN O'SULIVAN-NAL

JANA lemondott a szüleiéről, barátairól, civilizációról, hogy a szeretett Tarzánjé lehessen. Ezrei a vad
lakóknak láthatók. A fehéreknek az aranyért való szomj és annak hatalmába kerítése megzavarják a
dzsungel paradicsomát, gyűlölet és szenvedélyt szítottak szűzies lelkeikben.
2 év kellett ennek a filmnek a teljes valóságnak megfelelően való elkészítéséhez — Ezer lélegzettrabáló
szenzáció, hogy élethűen felvehessék. — Egyes apróságok és idegölő küzdelmek a vad bestiákkal

Szombaton d. u. 3 órakor és vasárnap d. e 11 órakor nagy matiné

K Ö Z G A Z D A S Á G

Külföldön is általános zürzavart okozott az új román árubehozatali rendszer

Magyarországgal és Görögországgal megmarad a régi rezsím — Az osztrákok nem hajlandók a 23 lejes schilling-árfolyamot elfogadni — Cseh delegáció érkezik a héten Bukarestbe

Bukarest, november 16.

A belföldi gazdasági élet már hallatta a szavát az új kiviteli és behozatali rendszer kérdésében, melyet kivihetetlennek és az ország szempontjából rendkívül károsnak tart. Ezek a káros következmények már most mutatkoznak, amikor pedig az új rendszer nincs is még érvényben. A gazdasági élet két hónap óta egyhelyben áll és ezalatt Románia olyan lehetőségeket szalaszt el, amelyek többé nem jönnek vissza. De ugyanakkor a külföld is megmozdult, hogy reagáljon Manolescu-Strunga lehetetlen elgondolásaira. A cseh kormány delegációja a héten kell Bukarestbe érkezzen, Manolescu Strunga személyesen készül Berlinbe. A külkereskedelmi bizottság elhatározta, hogy Magyarországgal és Görögországgal szemben a régi importrezsímet tartja fenn. Ezt a határozatot természetesen diplomáciai intervenciók előzték meg. Hasonló lépések várhatók a többi érdekelt állam részéről is.

Azt, hogy külföldön milyen vélemények vannak az új román importrendszerrel, legvilágosabban az osztrák exportcégek nyugtalansága mutatja.

Ausztria egyelőre nem küld hivatalos delegációt Bukarestbe, de az itteni osztrák követtség több ízben is kéri felvilágosítást úgy a kormánytól, mint a Banca Nationalától.

Az osztrákok mindenekelőtt aziránt érdeklődtek, hogy az új rendszert egyformán alkalmazzák-e, vagy pedig minden országgal szemben más és más formában, valamint aziránt is, hogy Románia továbbra is különbséget fog-e tenni olyan országok között, amelyekkel szemben aktív s olyanok között, amelyekkel szemben passzív a kereskedelmi mérlege. Román részről azt a felvilágosítást adták Ausztria képviselőjének, hogy az import 60 százalékos korlátozása nem minden országra szól, hanem az egész árubehozatalra és hogy a külkereskedelmi mérleg szerint fognak megkülönböztetést tenni, hogy melyik országból mennyivel csökkentik, esetleg emelik a behozatalt.

Az osztrák-román tárgyalások most az árucseré arányának megállapításáról folynak. Ausztria természetesen minél kedvezőbb exportkulcsot igyekszik biztosítani a maga áruinak és amint hirtelen,

az osztrákok 1:120-as arányt fognak javasolni, vagyis azt, hogy 100 schilling értékű osztrák áru exportja ellenében Ausztria hajlandó 120 schilling értékű román árut importálni.

Beavatott forrás szerint, a legnagyobb nehézség a fennálló kliringszerződésnek az új román importrendszerhez való hozzáillesztése körül lesznek. Ebben a tekintetben két főkérdés vár tisztázásra. A román kormányrendeletnek az az előírása, amely szerint a petróleum és gabona kivitelét Románia a hivatalos kényszerárfolyamon számolja el, vagyis a schillingért csak 23—24 lej hajlandó adni, ellentétben van a román-osztrák kliringszerződéssel, amely minden áruügyletnél a lej és a schilling közötti szabad árfolyamalakulást írja elő. Ha tehát valamely román cég — mondjuk — 240.000 lej ára petróleumot, vagy gabonát ad el Ausztriába, az osztrák Nemzeti Bank nem ismeri el 10.000 schillinggel, hanem esetleg csak 8000, vagy 8500 schillinggel, aszerint, hogy a lejért Bécsben mit fizetnek, míg

Románia ragaszkodik a hivatalos árfolyamon való elszámoláshoz, amely azt jelenti gyakorlatilag, hogy Ausztria nagyon drágán lesz kénytelen megfizetni a román petróleumot és gabonát.

Hivatalos kényszerárfolyam mellett az osztrák cégek igazán a nélkülözhetetlen minimumra fogják korlátozni romániai áruimportjukat és akkor a kliringszámlára osztrák részről annyira csökkenhetnek a befizetések, amelyekből a Romániába eladott áruknál érdekelt exportőrök aligha kapják majd meg a pénzüket.

A másik vitás kérdés a román-osztrák klirringgel kapcsolatban a második kategóriába tartozó áruk kiviteléből eredő devizák felhasználása. Az ezekből eredő devizák szabad piaci árfolyamon értékesíthetők ugyan, vagyis megfelelnek a kliringszerződés rendelkezéseinek, de az ilyen árukból szerzett devizák 50 százalékát csak régebbi tartozások fizetésére lehet fordítani. Ausztria esetében a helyzet azonban ma az, hogy

az osztrák exportőröknek majdnem semmi befagyott követelésük sincs Romániában, ha tehát az Ausztriába kivitt második kategóriájú áruk ellenértékének felét Románia mégis a román importcégek külföldi tartozásai-

nak fizetésére tartalékolja is, ez azt jelentené, hogy Ausztria azért köteles több román árut venni, hogy a tőle kapott devizákkal idegen államokbeli hitelezők megkapják a régi követeléseiket.

Ez pedig nem konvenial az osztrák exportcégeknek, amelyek azt akarják, hogy minél több árut helyezzenek el Romániában azért a devizatöbbletért, amelyet az osztrák importőrök fizetnek majd a román exportőröknek.

És ami Ausztriára érvényes, az vonatkozik a többi államra is, különösen a román exportárúk ellenértékének elszámolását illetően. A külföld egyhangulag azt mondja, hogy egyfelől kénytelen

több román árut átvenni, mint amennyi árut ő ad el és amennyire szüksége van, azonfelül pedig drágábban kell megfizetnie a lejt, mint amennyi a nemzetközi értéke. Románia vevői tehát kétszeresen is rosszul járnak az új rendszerrel, ami annál súlyosabb károkkal járhat, mert ezeket a kikötéseket Románia éppen azoknál a cikkeknél teszi, amelyekből nagy a kinalat a nemzetközi piacokon. Legalább is kétséges, hogy a legtöbb állam hajlandó lesz-e a saját készárukivitele kedvéért akkora áldozatot hozni. Az eddigi jelek azt mutatják, hogy nem és ez a magyarázata annak, hogy bár a kivitelre vonatkozólag az új rendszer már két hete életben van, az export teljesen szünetel.

Az érdeklődőket pedig a kereskedelmi minisztérium a Banca Nationalához utasítja, mert a devizarendelkezések révén tőle függ a kivitel és behozatal, itt viszont a minisztériumhoz utasítják, mert annak a hatáskörébe tartozik minden külkereskedelmi kérdés.

Ilyen körülmények között gazdasági körökben feszült kíváncsisággal és érdeklődéssel tekintenek a külföldi delegációkkal kezdődő tárgyalásokra, hátha azok fognak világosságot hozni az új rezsím sötét bizonytalanságába.

A legfőbb banktanács 20.000 lejbe maximálta a jeligés betétek elfogadását

A banktörvény egyáltalán nem engedi meg a jeligés betétek kezelését

Bukarest, november 16.

A konverziós véroeszteség után lábbalozó bankok frontján alig mutatkozik valami mozgás. A november 15-iki első konverziós részlet, ha az adósok fizetnek is, nem elegendő ahhoz, hogy a vagyonuk javától elesett bankok ismét megkezdjék a normális tevékenységüket, amíg a Banca Nationala nem siet a segítségükre megfelelő hitelekkel, hogy legyen forgóköjük. Ez azonban még nagyon távoli remény és ki tudja, mikor fog megvalósulni. Egyelőre csak a banktanács működik, illetve készíti elő a saját működési szabályzatát, amelynek alapján megkezdik annak ellenőrzését, hogy a pénzüntézetek eleget tettek-e az új banktörvény előírásainak és szankciókat alkalmazzon azokkal a bankokkal szemben, amelyek valamilyen okból nem tudták a törvény tulszigoru feltételeit teljesíteni. A banktörvény rendelkezéseinek megsértése tekintetében a legfőbb banktanács teljes szakbírósi jogkörrel dolgozik és az általa hozandó ítéletek ellen csakis a Semmlőszékhez lehet majd felfolyamodással élni.

Eddig az egyetlen gyakorlati értékű intézkedése a legfőbb banktanácsnak az erdélyi pénzüntézeteket fogja érdekelni. Tudvalevő ugyanis, hogy az új banktörvény megtiltja a jeligés betétek elfogadását, amelyek különösen Erdélyben voltak dívatban, sőt most is állítanak ki ilyen fiktív nevekre és jelszavakra szóló betétkönyveket. A törvény szerint azonban csakis teljes névre lehet betétkönyveket kiállítani. A banktanács belátta, hogy ma a bankoknak igazán nincsen olyan sok üzletáguk, amelyekkel foglalkozhatnak, azonkívül pedig a legtöbb érdekelt pénzüntézet évtizedek óta dolgozik jeligés betétek kezelésével, ezért elhatározta, hogy szűkresabott korlátok között mégis megengedi ezeket a bankügyleteket. Ehhez azonban az szükséges, hogy a bankok külön engedélyt kérjenek jeligés betétek elfogadására. A kérések alapján a banktanács megvizsgálja, hogy a kérvényező pénzüntézet elég komoly-e és csak ebben az esetben adja meg az engedélyt. De ezekben az esetekben is a jelképes nevekre elhelyezett összeg nem haladhatja meg betétkönyvenként a 20.000 lejt.

Az aradi Victoria Takarékpénztár könyveibe végre betekínthetnek a hitelezők

A bank nyolcesztendő moratóriumot kér

Arad, november 16.

Az új konverziós törvény értelmében esedékessé vált egyezkedések adós és hitelező között, korántsem mennek olyan simán Aradon, mint ahogyan általában gondolni lehetne. Igaz, hogy azok a bankok, amelyek komoly és alapos átgondolás után elkészített ajánlattal járultak hitelezőik elé, minden nehézség nélkül megegyeztek, viszont vannak pénzüntézetek, amelyeknek az egyezkedés körül bajok vannak. Több érdekes per is van folyamatban ezzel kapcsolatosan az aradi törvényszék előtt és egy ilyen konverziós per során érdekes döntést hozott a napokban a törvényszék harmadik tagozata.

A Victoria Takarékpénztár Rt. egyességgel bajok vannak, mégpedig azért, mert a nagybetétesek nem voltak hajlandók elfogadni az új egyezkedési ajánlatot. A bank már

évekkel ezelőtt fizetéseképtelen lett és két ízben egyezkedett már hitelezőivel. Ezuttal harmadizban tett ajánlatot a megegyezésre. A Victoria most, hogy fizetési kötelezettségei ismét esedékessé váltak, újabb nyolc esztendő moratóriumot kért hitelezőitől. Ez alatt a nyolc év alatt — a felajánlott egyesség szerint — a betétek 35 százalékát fizetné ki, negyedéves egyenlő részletekben. A fizetendő 35 százalék azonban csupán papírosforma, mert a bank a gyakorlatban a betéteknek mindössze 25 százalékát fizeti készpénzben, tíz százalékot részvényekkel törleszt...

A nagybetétesek nem voltak hajlandók a különös ajánlatot elfogadni. Ellenére annak, hogy a Victoria egyezkedései során mindenkor azzal érveltek, hogy román érdek a román pénzüntézet megmentése, elsősorban az aradi görögkeleti román püspökség, a görögkeleti szerb egyház, az iskolaszékek és egyéb

hivatalos közületek, — mint a Victoria betéttálmányának tekintélyes részét képviselő betétesek — emeltek szót az új ajánlat ellen. A nagyhitelezők elhatározták, hogy visszautasítják az ajánlat aláírását és a Nemzeti Bankhoz fordulnak, kérve, történjék intézkedés annak érdekében, hogy a hitelezők megvizsgálhassák a bank könyvvitelt. A nagyhitelezők, illetve betétesek ugyanis megbizottjuk utján meg akartak győződni arról, hogy mennyiben reális az ajánlat, amelyet a bank tett. Tisztázni akarták, hogy milyen a bank fizetőképessége és hogy vajon a konverziós törvény értelmében nem-e lehet nagyobb kvóta és kedvezőbb feltételek felajánlására szorítani?

A Nemzeti Bank visszautasította az előterjesztést, mire a bank nagybetejeseinek ügyvése, dr. Botioc Elek volt aradi polgármester igen érdekes módszerhez folyamodott, hogy betekintést biztosíthasson a bank könyvvitelébe legalább a maga számára.

Egy régebben megindított, de szünetelőbe tett pert ismét felelevenített az ügyvéd. A Victoria egyik betétese perelte annak idején a bankot, a pert azonban a konverziós törvény értelmében annak idején szünetelőbe tették. Most azon a címen, hogy a bank ajánlata nem elfogadható, ismét folyamatba tették a pert és Botioc dr. kérte a törvényszéket, biztosítsa neki, mint felperes jogi képviselőjének a jogot, hogy a bank könyveibe betekintést nyerhessen.

Ami nem sikerült a Nemzeti Banknál, az sikerült a törvényszék előtt. A törvényszék harmadik tagozata a napokban foglalkozott az ügygel és — mielőtt érdemben foglalkozott volna a keresettel, — helyet adott Botioc dr. előterjesztésének és szabad kezét biztosított az ügyvédnek arra nézve, hogy az intézet teljes könyvelését felülvizsgálja és hogy megvizsgálja a bank fizetőképességét, valamint azt a körülményt, mennyiben reális a bank anyagi helyzete mellett a jelenlegi ajánlat. Erre — a bíróság döntése szerint, — a per során való érvelésnél lehet, sőt lesz szüksége az ügyvédnek.

(b.)

A szatmári terménypiacon az irányzat lanyha volt. Árak métermázsánként a következők: buza 390—400, rozs 260—270, tengeri 180, zab 230, árpa 280, napraforgó 260. A malmok az olcsó árak miatt nagy készleteket vásároltak össze.

Mindenféle bályegző művészi kivitelben, számológépek, szappan-stancnik és mindenféle vésnöki munkák, ugymint az összes nagyiparokban és bankokban szükséges irodakellékek a lejutányosabban csak a

BALKIRS M. bályegzőgyárában
Brassó, Károly király-utca 25 szám
alatt szerezhető be.
Győződjön meg erről még a mai napon!
Gyors és pontos kiszolgálás!
Helyi ügynökök magas jutalékkal kerestethetnek

Magyarázó szöveg nélkül

Alább következnek azok a határozatok, amelyeket a nagykarolyi időközi-bizottság egyik legutóbbi ülésén hozott. Magyarázó szöveg — azt hisszük — igazán fölösleges.

Komáromy Kató volt városi díjnoknő végkielégítés iránti kérelme elutasított.

Schiff Sándor és Kaufmann József közös kérvényben kérték, hogy műláruk kicserélése és maláriájuk kikezelése végett Kolozsvárra utazhassanak a város költségén. Kérelmük elutasított.

A tanítóképző intézet fuvós-zenekara részére 5000 lej segélyt megszavaztak.

Az időközi tagok díjazását havi 1200 lejből állapították meg. A vármegyei prefektus ezt a határozatot nem hagyta jóvá. Az új határozat értelmében a tagok minden ülésen egy zsetont kapnak, amely ellenében a városi pénztár 175 lejt fizet ki.

„Iren néni“

Igy hívja az egész város. Iren néni, a szegények Iren néni, tejes nevén Niedermann Samuné. Ez a fehérhajú, tisztaszivű asszony egy életet áldozott fel a szegényügyért. Nemcsak a szegénység ellen harcol. Küzd a részvétlenséggel, lakadatlan eréllyel dolgozik, agitál, rábeszéli az embereket, hogy nyissák meg zseboikat és adjanak azoknak, akiknek nincs. Iren néni érdeme lesz, hogy nem-sokára tető alá kerül az Aggok Menháza is. Iren néni a legrokonszenvesebb és leg-nagyobb szívű asszonya ennek a városnak.

Kis nagykarolyi notesz

Budaházi Magda, az ismert nagykarolyi szépség, színésznő lett. Szabadkai József, a szatmári színgazgató szerződtette. A Tovarist volt az első komoly nagy szerep és a károlyiak szerint igen tehetséges.

Nem érdemes bálba menni — panaszkodott az egyik nagykarolyi fiatalember. A hölgyek nem táncolnak. A fiatal asszonyok römiznek inkább. Sokkal jobban érdekli őket a kártya, mint a tánc. A lányok meg alig járnak bálba, úgy, hogy szegény nagykarolyi fiatalembernek petrezselymet árulnak.

Az Izraelita Nőegylet a Viktoria Sportklub helyiségeiben sikeres teaestélyt rendezett.

A károlyi telefonközpontot feljelentették a rádióelőfizetők, mert a telefonközpont az új vibrátor készüléket csak a rádióelőfizetők költségén hajlandó leblokkoltatni.

Még egy mozi lesz

A rosszulmenő városi mozin kívül még egy mozi is rövidesen megnyílik. Szepesi Sándor, a mozi volt bérloje, a Polgári Társaságban akar mozit nyitni. A város közönsége örömmel várja, mert mint minden vidéki városban, ahol csak egy mozi van, úgy Nagykarolyban is a leggyengébb, legselejtebb és legolcsóbb filmeket hozzák le, úgyhogy a közönségnek élveznie a mozilátogatástól. Ha viszont két mozi lesz, úgy a természetes üzleti versenyből csak a közönség járhat jól, a közönség, amely végre szeretne már Nagykarolyban is rendes filmeket látni.

Ot lej

Ot lej nem sok pénz. Ennyit ad ugyanis Nagykaroly városa a tisztí főorvosi hivatalnak egy-egy beteg gyógykezelti költségére. Hogy öt lej áru orvosságból miképpen lehet egy beteget meggyógyítani, ez nagy kérdés? A városi tanács bizonyára tud rá feleletet adni. Sajnos azonban a jószándéku dr. Tamás városi főorvos nem.

Ki a tolvaj?

A nagykarolyi bankrablás

A csendes város még mindig nem heverte ki a szenzációt

Nagykarolyban olyan ritkán történik valami olyasmi, amelyet újságírói nyelven szenzációnak neveznek, hogy az emberek nem is érdeklődnek komolyan semmi után. Mert mi után is érdeklődjenek? Hogy Kikapósiné megcsalta az urát? Vagy a polgármester és az alpolgármester között nézeteltérés volt? Vagy a mozi-ügyben?

Megszokták már, meg is unták. A hosszú évekig tartó unalmat azután egyszerre felváltja az izgalom. A bomba lecsap és évekig van miről tárgyalni a károlyi szalonokban, a klubasztalnál és a pletykaszurokon.

A szenzáció valóban nem mindennapi. A Casa Noastră bank páncélszekrényéből érthetetlenül és megmagyarázhatatlan — legalább is egyelőre még megmagyarázhatatlan — módon eltűnik négyszázezer lej. A betörésnek semmi nyoma sincs. Az ajtó és a pénzszekrény érintetlenek. A szekrénynek két kulcsa van: az egyik Broczkó Gyula igazgatónál, a másik Geiger Viktor pénztárosnál. Kivülük még csak egy alkalmazottja van a banknak: Paray József, a bank öreg szolgája.

A gyanu természetesen a bank embe-
reire irányul.

Rövidesen két pártra oszlik a nagykarolyi közvélemény. Az egyik párt a bankigazgatót, a másik párt a pénztárost gyanúsítja. Az öreg szolgát nem gyanúsítják. Azt mondják, hogy olyan régen van a bank szolgálatában, milliók voltak már a kezén, de sohasem hiányzott semmi.

Broczkó Gyula az igazgató. Éveken át korrekten és becsületesen dolgozott. Költséges passzióiról senki sem tud. Nem iszik, nem kártyázik, nőkre nem költ, két felnőtt leánya van, példás családi életet él.

A pénztáros jó családból való fiatalember. Pontos, rendes hivatalnok.

Mindkettőjük ellen semmi gyanu nem merülhetne fel, ha valaki magyarázatot tudna adni arról, hogy miképpen tűnt el a pénz a lezárt bankból és a kétszeresen lezárt vasszekrényből.

De magyarázat nincs. Broczkót és Geigert három napig a rendőrségen őrizetben tartják.

A károlyi közvélemény zug, mint egy felbolygott méhkas. A bankigazgató ellenségei — kisvárosban vagyunk, elképzelhetetlen, hogy valakinek ne lenne ellensége — munkába lépnek. Óvatosan,

suttogva, orvul terjesztik a gyanút. Csak Broczkó lehetett.

A rendőrség nyomoz. Rátiu Sándor kitűnő rendőrfőnök, de nem állanak rendelkezésére olyan emberek és olyan műszerek, amelyek megkönnyítenék a nyomozást. Eredmény: semmi.

A Broczkó-család kétségbeesése nem ismer határt.

Három nap után, a gyanúsítottakat a rendőrség elengedi. Bizonyíték nincs ellenük, nem tarthatók tovább fogva.

A pénz még mindig nincs meg. Az igazgató és a pénztáros harcot indítanak a sárral mocskolt becsületükért.

A pletyka tovább terjed. Mindenkinek véleménye van. Pro vagy kontra. Szenvédeyesen vitatkoznak az emberek. A két banktisztviselő állása állítólag vesztélyben van. Ha nem lesz meg a pénz, elvesz az állás.

Ki lehet a tolvaj?

Ez a kérdés izgatja ma egész Nagykarolyt és hosszú időközön keresztül ez lesz a beszédtemája minden nagykarolyi társaságnak.

Csak éppen — ahogy a jelek mutatják — a pénz nem lesz meg sohasem.

Halotti beszéd

a boltbér-illetékről, amely már sztratoszférikus magasságban lebeg

Latjatic feleim zumtuchel, mic vogmuc...
Egyszerű kereskedők vogmuc, akik dolgozunk, mint igavonó állatok, hogy fizethessük boltbér-illetékeinket...
Amely már olyan magasban lebeg, mint Piccard professzor a sztratoszférában.

Latjatic feleim, mi dolgozunk szakadásig. Különösen hétfőn, amikor nem is ebédelünk, hogy el ne szalasszuk a pót, aki jön faluról, hogy vegyen háromért gatyamadzagot, vagy kétőért szegfűszegot.

És kértük vala polgármestert, hogy szállítsa le a tulmagas illetékeket, vagy nyilvánítsanak bennünket falunak és akkor kevesebb lesz az adóteher.

Mert mindennek az oka, hogy páros vagyunk és három polgármestert és a hozzá való több tisztviselőket kell eltartanunk.

És ígéretet kaptunk vala, hogy leszállítják az illetékeket. De mindez csak ígéret maradt, amely elrepült, mint a pur és homu...

A boltberek viszont maradnak, mint ahogy marad a három polgármester is.

Latjatic feleim, zumtuchel mic vogmuc?
Szegény károlyi kereskedők vogmuc, akiknek ígérnek füt-fát, hiszen ugysem

kell az ígéretet beváltani.
Latjatic feleim, mic vogmuc?
Szegény fejöstehenek vogmuc.

Ezüsttűkrős kávéházban...

Az egyik kávéházat a klub csukatta be, a másikba a klub költözött, tehát nincs már kávéház Nagykarolyban

Nagykarolyban két kávéház is volt. Az egyik a Román Király, a másik a Royal kávéház.

Most már egy kávéház sincs. A Román Királyt hónapokkal ezelőtt kibérelte a Viktoria klub.

Herschkovits klubbérlo most társult Fischer Sándor dugaszdag tözsdéssel és a társak elhatározták, hogy a Viktoria klub helyiségét visszatelepítik a Royalba. Eredetileg is ott székel a klub és a Román Királyban volt a kávéház.

A klub tehát visszament a Royalba.

A Royal tehát már nem kávéház többé, hanem klubhelyiség, amelybe, — ha az alapszabályok igazat mondanak — csak klubtagok és az általuk bevezetett vendégek járhatnak.

A Román Király kávéház viszont üresen maradt.

A bérlet még mindig a klubé. Nem járt le. Tartja tehát a klub a bérletet, mivel nem érdeke, hogy az emberek máshová is járjanak, mint a klubba, tehát nem adja ki másnak, hanem egyszerűen lehuza a rollót a legrégebb nagykarolyi kávéház ajtaja felett.

Igy jobb üzlet a klubnak. Megtehetné, hogy bezárja, hiszen fizeti a helyiség bérét. Azt tesz a helyiséggel, amit akar.

Igy tehát kávéház nincs Nagykarolyban. Az idegen, aki nem klubtag, nem tudja, hogy

hol igya meg a reggeli kávéját? Igaz, hogy a Royalba, illetőleg most már a Viktoria klubban azt a bizonyos tagságot nem veszik olyan komolyan, de ki tudja azt? Például a sörgyár utazója, aki fáradtan le szeretne ülni egy feketére, vagy egy alsós-partira, határozottan megijed, amikor a Román Királyban bezárt ajtó, a Royalban pedig egy tábla fogadja, amely szerint „belépés csak klubtagok részére.“

A Nagykarolyi Takarékpénztár belétesei nem egyezkednek

A Nagykarolyi Takarékpénztár betétesei az elmúlt vasárnap fölöttebb viharos gyűlést tartottak. A kényszeregyeszségi eljárás alatt lévő pénztárat ugyanis a betéteseknek hatvan százalékot ajánlott fel öt év alatti törlesztésre. Ebből a hatvan százalékból negyven százalékot készpénzben fizetne ki, míg husz százalék fejében takarékpénztári részvényeket adna.

A betétesek egyrésze már hajlandó lett volna ezt az ajánlatot elfogadni, de az elfogadás váratlanul ellenzéke támadt. Kufárt

Antal cipésmester, aki dr. Vetzk Edő bankigazgatóval szemben személyes ellenszenvvel viseltetik, megszervezte az ellenzéki csoportot. Ez a csoport nagy erősítést kapott Matuska István személyében, aki a Sváb Bank volt igazgatója. Az ellenzék megszervezése jelent meg a betétesek gyűlésén és viharos jelenetek közepette keresztülvitte, hogy a betétesek többsége az ajánlatot nem fogadta el. Dr. Fehér Ferenc azt is javasolta, hogy azok, akik már aláírták az elfogadásról szóló javaslatot, vonják vissza aláírásukat.

Ilyenformán a bankot likvidálni kell. A kisebbségben maradt betétes csoport azzal érvel, hogy a likvidálási eljárás költségei felémésztik a bank megmaradt vagyonát és sokkal több maradt volna a betéteseknek, ha az ajánlat elfogadása mellett döntenek. Viszont Matuska kimutatta, hogy a likvidálás után három millióval több jut majd a betéteseknek.

A példátlanul izgalmas gyűlés majdnem tettelességgel végződött. A szónokokat az ellenpártok nem engedték szóhoz jutni, a szenvédeyes csaknem kirobbanással fenyegettek csupán Kufárt cipésmester felszólalása okozott egy kis derűtséget, aki a feszült atmoszférában azzal kezdte beszédét, hogy „nem ért ugyan a bankszakmához.“ Az ellenzékpártiak kórusban kiabálták feléje:

— Akkor maradjon a kaptafánál!

Ez volt a második szenzáció a nagykarolyi ösztöbön. Mindkettő szomorú szenzáció és mindkettő a bankszakmából ered.

Gáll Lili

A nagykarolyi társaság igen rokon-szenves tagja. Igazi mai leány. Dolgozik, mint egy férfi, részt vesz Nagykaroly minden jótékonyági megmozdulásában. Ő vezeti az édesanyja kölcsönkönyvtárát és finom izlésével nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a kölcsönkönyvtárból a rábeszélés hatása alatt, egyre kevesebb de-
tektívregényt vesznek ki és egyre több komoly, valódi irodalmat. A nagykarolyi társadalom igen kedvelt, közszeretnek örvendő fiatal tagja.

Egyszerű töprengés

Dr. Pop Juliu ügyvédet menesztették alpolgármesteri állásából.

Ezt megértik a károlyiak.

Három polgármester egy kicsit sok egy kisvárosban.

De kinevezték helyébe Pop Cornélt.

Ezt viszont nem értik.

Hát mégis olyan jól megy a városnak, hogy semmiképpen sem tudja a városnak a harmadik polgármestert?

Akkor mi baj volt dr. Pop Juliuval?

NEMES FERENC:

BALLADA NYOLC „ELMERÜLT HAJÓS“-RÓL

1918.

„Ne hagyjátok el a
süllyedő hajót!”

Kolozsvár, november 16.

Az úgy bizony kényes egy kicsit... Sőt két kicsit is!

Az ember nem is tudja hirtelen, hogy milyen kategóriába skatulyázza? Mert az esetet minden latolgatás nélkül papírra lehetne vetni, ha történetesen nem a kolozsvári Magyar Színház igazgatóságát illetnék váddal a panaszosok... Már a köz tudatba ment régen az erdélyi magyar színjátszás sokat hangoztatott „tövises útja”, nem is tekintti túlzásnak ezt senki sem, aki tisztában van a helyzettel. Kétségtelen, hogy a kisebbségi társulatoknak, akár vidéken tengődnek, akár nagyobb városban egzisztálnak valahogy, „megvannak a maga bajai...” Ezt a szomorú tény, — sajnos! — el sem lehet vitatni. Viszont ha megnézzük az érem másik oldalát, amelyből ez esetben nyolc magyar család fő gondterhelte arca tükröződik vissza, félre kell tennünk minden elfogultságot, annál is inkább, mert nem kívánunk vádaskodni, csak elmesélni, hogyan és miért került utóbbra most, a fenyegető tél előtt, a Kolozsvári Magyar Színház teljes létszámú kisebbségi zenekara?

„TEMPORA MUTANTUR...”

Mindez talán még indokolható lenne, ha holmi szedett-vedett, megbízhatatlan és össze nem szokott muzikusokról lenne szó, mert még a magyar színháznak sem állhat érdekében, hogy „ma'acbandát” istápoljon, ha mindjárt kisebbségi is a tagjai!

Itt azonban másként áll az ügy! A kiebrudalt zenekar tagjai, függetlenül attól, hogy tényleg magyarok, évtizedeken keresztül szolgálták a színházon keresztül a magyar kultúrát.

Eddig megfeleltek. Most hirtelen alkalmatlanokká váltak. Mert megváltoztak az idők is! Aminek beszédes illusztrációja lesz, ha lepergetünk a zenekar multjából egy eseményt, majd a jelent, amelyet kerek 16 esztendő választ el az előbbtől. Amíg vizgát, nem tanácsos a két eset között párhuzamot vonni, mert az összehasonlítás nemcsak elgondolkodásra, hanem megdöbbenésre készítet. Holott ezuttal nem hangulatot kelteni, hanem mesélni szándékozunk!

EGYKOR ÉS MOST...

Lapozzunk vissza 16 évet.

1918. Impériumváltozás.

Az idegek ugyan feszültebbek, a hangulat ugyan fűtöttebb, a Kolozsvári Magyar Színház zenekara azonban, amely most az utcára került, a multból megszokott buzgalommal folytatja munkáját. Bár két oldalról is környékezik ajánlatokkal... A románok átveszik és operát csinálnak a Hunyadi-téri színházból. Csábítgatják a zenészeket. De szemet vet rájuk a román katonazenekar is, amely a zenekart beolvadásra szólítja fel.

Az ajánlatáradat csakhamar az igazgatóság fülébe jut. Tenni kell valamit. Janovics igazgató és Parlaghy, az akkori színházi titkár, maga köré gyűjti a zenekar tagjait. Természetesen Janovics beszél. Megható szavakat mond, aminek meg is van a kellő fogantatja.

— Maradjanak — mondja csaknem könnyesen — maradjon mindenki a helyén! Ne hagyják el az elmerülő magyar hajót!

Persze, hogy maradtak. Talán nem is annyira Janovics beszéde miatt, hanem inkább becsületből...

★

Ugorjunk ismét előre 16 évet, 1934 őszébe, amikor a színházi zenekar története hirtelen meglepő fordulatot vesz...

Gyorsan történt az egész. Amire körül néztek, már az utcán voltak...

Az igazgatóság ez esetben nem a szívével, hanem a fejével gondolkodott. Hosszas kalkulációk után úgy döntött, hogy sokkal gazdaságosabb és takarékosabb,

Miért került román katonazenekar a kolozsvári Magyar Színház kiebrudalt kisebbségi zenészeinek a helyébe?

ha szélnek ereszti régi zenekarát és román katonazenekart szerződött helyébe. Mert az állítólag olcsóbban játszik.

A zenészek csak akkor szereztek tudomást erről, amikor az igazgatóság az újabb szerződést már nyelbeütötte. Ha netalán előbb neszét vették volna, még sikerült volna megakadályozni mindent... Esetleg...

Utólag azonban csak annyit mondtak nekik, mintegy évtizedes működésük lezárult tanulságaképpen:

— Kevesen vannak! Nem használhatjuk tovább Önöket!

Aminek viszont az is elintézése lehetett volna, hogy néhány állás nélküli magyar zenésszel bővítsék a zenekart. De nem! Minek az a sok utánajárás, amikor ott van a nagyobb létszámú katonabanda?! Az olcsóbb!

NYOLC ZENÉSZ AZ UTCÁN...

Kurtán-furcsán: nyolc családos magyar színházi zenész az utcára került! A zenészek azóta voltak: a Magyar Párt helyi tagozatánál, a kolozsvári színpártoló egyesületnél,

1934:

„Nem használhatjuk
tovább Önöket!”

a munkügyi inspektorátusnál, a polgármesteri hivatalban, fűnél és fánál,

de sehosem tudtak orvoslást kapni.

1934-ben, amikor a többségi vállalatok a kisebbségi színt menesztik, amikor bizonyos nemzetvédelmi törvényre hivatkoznak minduntalan, amikor nehezebb a kisebbségi helyzet, mint valaha, a takarékosági szempontokból, nyolc magyar színházi zenésszel növekedett a munkanélküliek ijesztő tábor.

Mondhatnók úgy is, hogy a színház elhagyta régi zenekarának a nótáját.

Koldusbot lett a dobverőből és a hegedűvonóból!

★

Ez a kolozsvári magyar színházi zenekar szomorú nótája!

Mert elv lett a takarékoság és mert a sorssal sem lehet kukoricázni...

— Ne hagyjátok el az elmerülő hajót! — mondta nekik Janovics tizenhat esztendővel ezelőtt.

Ők maradtak. Ujabb 16 évig lebegtek a viharos erdélyi óceán hullámain. Most mégis elmerültek.

Amerikában ismét elraboltak és meggyilkoltak egy csecsemőt

A gyermek apja beleőrült a borzalmas szerencsétlenségbe

Newyork, november 16.

Alig néhány hete annak, hogy a német származású Hauptmann elfogásával az amerikai sajtó ismét felkavarta a Lindbergh-gyermek tragikus halálának körülményeit, most

ismét hasonló szörnyű dráma történt az amerikai emberrablók frontján.

A megrendítő gyermektragédia színhelye ezuttal a Tennessee államban levő Nashville városa. A banditák még szeptember 9-én elrabolták Distelhurst Anne 6 éves kisleányt, aki éppen az iskolából ment haza nevelőnője kíséretében. A gyermekrablók gépkocsira rakták a védtelen gyermeket és ismeretlen helyre vitték. Onnan tudatták a szülőkkel, hogy

150 ezer dollár váltságdíj ellenében hajlandók csak a kis foglyot szabadon engedni.

Minthogy Distelhurst ennyi pénzt nem tudott mozgósítani, a rablók a váltságdíj összegét 50 ezer dollárban szabták meg.

Ezt az összeget Distelhurst ismerőseitől össze is szedte és átadta a gyermekrablók megbízottjának. Akkor aztán azt az értesítést kapta, hogy

menjen egy szanatórium kertjébe, mert kisleányát ottan megtalálja.

Az apa boldogan ment a kijelölt helyre. Az elhagyott kertben életnek nyoma sem volt s hosszas keresés után Distelhurst

Országfejlesztési kölcsön

Jó uton halad,

aki az országfejlesztési kölcsönt bizalommal jegyzi!

a kis Annet az egyik bokor tövében találta meg, holtan. A kisleány fejét valaki kalapácsütésekkel borzalmasan összeroncolt. A kisleány holtteste még meleg volt, amikor apja megtalálta.

A szerencsétlen apát ez a vadállati kegyetlenséggel végrehajtott gyermekgyilkosság annyira megrázta, hogy az elhagyott kertben dühöngeni és tombolni kezdett.

Ugy találták meg, félig őrülten a fájdalomtól. A kisgyermek holttestét eltemették, az apát elmeorvosi intézetbe szállították.

A rendőrség óriási felkészültséggel kezdte meg a gyermekgyilkos banditák nyomozását.

M. Hegyi Ilona:

Leó, az örök sugó

— Mondd csak — kérdezte egy kisleány —, igaz, hogy ez a Matuska egy egész vonatot felrobbantott?

— Igaz.

— És még ezek után kényeztetik is! Azt mondják: Mat-uska! Ugy kellene csak mondjuk: Mat.

Azután sokáig gondolkodott a kicsike, majd megkérdezte, hogy ki volt az a Leó?

Hát ez az, amit még annyi tárgyalás után se tudnak megállapítani, hogy ki is az a Leó? Leó a szuggeször, Leó az ellenállhatatlan, Leó az örök sánta, Leó, aki az ördögi gondolatot a Matuska fejébe gyömöszölte.

El ez a Leó? Hogyne, itt van mindannyiunkban. Leó a gonosz szellem, Leó a rossz nevelés. A gyermekkorban belénk gyökerezett téves és hibás vágyalmok.

Matuska híres akart lenni mindenáron, akár csak Herostrates. Matuska nem birt ellenállni ennek a váagnak. Akárhogy is, de el akart jutni a hírnévhez. Mit bánja ő a bűnét! Talán a huszonnégy halott nem is volt elég irtózatossá, becsavargya kielégítésére. Biatorbágyon egymás mellé rakták a hullákat. Matuska úgy nézhetett őket, mint egy világsikert átélő drámaíró a szereplő színészeket.

Az emberélet csak pusztá eszköz a nagytró ember kezében.

Es, hogy Matuska nevét messze földön megismerték, megéri az talán még az akasztófát is neki. Különben az akasztófa maga sem mindennapi látvány. Arról is beszélnek az emberek, irnak az újságok.

Az újságok! A nyomtatott betű!

A szereplés vágya, a siker hajszolása üzi az embert. És csak a szerencsétől, vagy jobban mondva, a gyerekkorban kialakult egyéniségtől, az akkor szerzett első benyomásoktól függ, hogy az egyén milyen uton akar idáig jutni.

Minden gyermekben megvan a feltörekvési vágy és ez magában még nem lenne hiba. A baj ott van, hogy nem magyarázzák meg nekik, mennyi ezer, meg ezer utja van annak, hogy ezt a vágyat úgy elégítse ki az ember, hogy embertársainak is hasznára legyen.

Az igazi siker csak az lehet, amelyik az emberi közösség érdekeit szolgálja.

Ezt még, sajnos, olyan kevesen tudják és hiszik el.

— Légy híres! — sugja egy hang Matuskának. — A neved forogjon szájról-szájra, a neved nyomtatódjék rotációs gépeken, millió és millió példányban. A neveddel rikkancsok ordítsák tele az utcákat. Csak előre! Teperj le mindenkit. Minden mindegy, csak előre! Ha kell, embereken, hullákon keresztül!... — Leó sug. Leó szuggeször: — Rajta!... rajta!...

Mindnyájunknak megvan a maga külön Leója. Mert ha kisebb eszközökkel, kevesebb bátorsággal is, de mindnyájan egymásra törünk. A Leó hangja nyugtalanítja mindannyiunk lelkét.

Herostrates felgyújtotta Diana templomát. Csak azért, hogy neve örökre fennmaradjon.

Es hányan gyújtogatnak ma is. A Leók már nem is sugnak. Vezényelnek.

A modern gyermeknevelés kézikönyve! Székely Béla a Te gyereked c. könyvében írja, hogy nincs rossz gyermek és nincsen bűnös gyermek! Minden ép és egészséges gyermek jónak, okosnak születik. Ha mégis rossz lesz, lélekben, szellemben más, úgy ez a nevelés hibája. Ez a könyv a csecsemőkortól kezdve tanít. Szülőknek, nevelőknek, szakembereknek nélkülözhetetlen. Ára csak 54 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

SPORT

Morzsák az angol-olaszról...

Az eredményről tegnap főlapunkban már beszámoltunk. Most elmondjuk a többit.

A két csapat így állott ki egymás ellen: ANGLIA: Moss — Male, Hapgood — Britton, Parker, Copping — Mattews, Bowden, Drake, Bastin, Brook.

OLASZORSZÁG: Ceresoli — Monzeglio, Allemandi — Ferraris IV., Monti, Bertolini — Guaita, Serantoni, Meazza, Ferrari, Orsi.

Körülbelül huszezer ember ment át a kontinensről Angliába megtekinteni a mérkőzést. Ebből tízezer olasz volt, akik hangtölcsereikkel hatalmas bangorkánnal biztatták csapatukat és a második félidő ostromban nagy részük van.

Az idő nem volt kedvező. Igazi hamisítatlan londoni köd ülte meg a pályát. Eső is esett. Szóval éppen ellenkezője volt annak, amit „ideális futballidőnek” neveznek.

Az izgalom már az első percben tetőfokra hágott. Bowden kitör, Monzeglio és Allemandi „ollóba fogják”, de közben fautolják is. 11-es! Brook helyezett, de erőltet lövést Ceresoli kivédi. Leírhatatlan az olaszok örömriválása.

A megilletődött olasz csapat sokat bizonytalankodik. Az angolok hidegvérrel támadnak, nagy fölényben vannak és könnyen érik el három góljukat a 12. percben Brook fejesével, a 22. percben Brook szabadrúgásából és a 31. percben Drake lövésével. Közben Monti megcsúszott és kiáll, az olaszok tíz emberrel játszanak.

— Gólzápór lesz itt! — mondják a nézők. Spanyolok! Spanyolok! — kiabálják a spanyol válogatott két év előtti súlyos angliai vereségére célozva.

Nem így történt.

A második félidőben minden megváltozik. Bastin is megsérül. Tíz-tíz ember marad a pályán. Az olaszok mint eleven ördögök támadnak. 17. percben Meazza az olaszok örömujjongása közben az első gólt lövi, három perc múlva ugyancsak Meazza kapufát lő, a visszapattanó labdát kapásból csodás lövéssel küldi hátlóba 3:2.

Ísmét az angolok kerekednek felül és nyugodt játékkal tartják az egy gólos előnyt.

Szakértők véleménye szerint a játék

külső képe hasonlított a két év előtti angol-osztrák mérkőzéshez. Akkor is az osztrákok a második félidőben jöttek fel. Az angolok nem játszottak most olyan jól, mint akkor és az olaszok sem érték el az osztrákok akkori játékát.

Főlényben van még mindig Anglia a kontinens felett? Erre a kérdésre most sincs határozott válasz. Anglia legyőzte a futballvilágbajnokot, de nem a legjobb formájában. Az olaszok második félidője, a nyári budapesti és prágai angolverés bizonyítja, hogy a kontinens futballja leg-

alább is egyenlő színvonalu már az angolokéval.

Atlétika

HUSEVŐ ÉS NÖVÉNYEVŐ KÜZDELME

Eredeti versenyfutás kezdődött. Szerdán Budapestre startoltak. Lovass Antal volt magyar hosszútávfutó bajnok és Matura Ernő henteslegény. Mindketten napi negyven-ötven kilométert futva, Rómaig akarnak eljutni. Lovass növényevő, Matura husevő és a két táplálkozási mód hívei külön kíváncsisággal várják a nem mindennapi verseny eredményét.

ÁBEL AMERIKÁBAN

44

REGENY

Írta: TAMASI ARON

De szaporítani jól szaporított, mert magával hozta a feleséget, egy rózsásbőrű asszonyt, aki éppen úgy szerette a hanyattfekvést, mint a minapi asszony az üldöztetést. És ráadásul ott volt még a kilenc esztendő leánykájuk is, vagy jobban mondva nem ott volt, hanem folytonosan valamelyik fán. Azt is gondoltam róla, hogy estig bizonyosan fiúvá változik, de ő maga mégsem változott meg, hanem csak a cipője és a ruhája.

Amikor hazafelé jöttünk, mindnyájan azt mondtuk, hogy nagyon jól éreztük így együtt magunkot, de azért többet soha nem fogunk kirándulni, nehogy a természet annyira rabul ejtsen, hogy aztán házban megmaradni ne is tudjunk.

S amilyen erősen csak különbözhetik az egyik ember a másiktól, egy különbözött ettől a mai naptól is a holnapra. Mert reggel hat órakor Gáspár bácsi már bucsút mondatott velem az ágyamnak. Hamra kiderült az is, hogy nem cél nélkül cselekedett, mert a „World” című nagy amerikai újság már kiterítve feküdt az asztalon. A kávé mellől csak fél-szemmel tekintettem az újságra, mert sejtettem, hogy az én kegyetlen felriasztásom ott lehet megírva. Ahogy Gáspár bácsi nagy tudós gyanánt forgatta, annyit félszemmel is láttam, hogy legalább nyolc-tíz lepedő-oldal úgy teli van apró, de apró betűkkel, mint a husvét kalács mákkal.

— Annyit mit tudtak írni? — kérdeztem.

— Munkásokat keresnek.

— Ábel nevűt igen-e?

— Igen.

— S miféle munkásnak?

— Kőművesnek.

Abban a pillantásban az jutott eszembe, hogy mégis nagy igazság rejlik a magyarok szokásában, miszerint evés köz-

ben nem beszélnek. S ha már egy kicsit későn is, de követtem ezt a szokást s csak felálltam a kávé után, akkor jegyeztem meg:

— Itt Amerikában nem jól tudják a bibliát.

— Hát miért?

— Azért, mert Ábel mindig pásztor volt s nem kőműves.

— Haj, barátom! — mondta Gáspár bácsi — azóta nagyot változott a világ, mert láthatad, hogy Dávidnak is micsoda műhelye van, pedig valamikor ő is király volt!

Jobbnak láttam, ha most nem foglalkozom cáfolással; s még az elindulást és a menést is jobbnak, mint azt, hogy valaki Dávid urat emlegesse. Magamhoz ragadtam tehát ismét a munkás-ruhát, mit a közepiben rejtőzködő délebbel együtt Teréz néni már elkészített volt s Gáspár bácsi is magához az utmutató újságot. Most nem mentünk olyan nagy és kövér lélekkel, mint anakidején az öntődébe, de azért kőműves legyen, aki méltóbban tudjon menni.

— Jó, hogy ma nem kell az üzletbe bémennem — mondtam Gáspár bácsi, amikor már elhagytuk jól a lakóházunkat. Megkérdeztem, hogy azért jó-e, mert nem keres pénzt, vagy valami egyébért. Azt válaszolta, hogy nem is neki jó, hanem elsősorban nekem, mivel így elvihet a kőművesekhez és beválthatja azt az ígéretét, hogy a küszöbön álló hazugság nem fog erkölcsiségbe ütközni, mivel a kőműves munkavezetőnek csak annyit fog helyetnem mondanom, hogy engemet bátron felvehet, mert otthon a házamban kitanult kőműves voltam. Egyjártást arra is kitanított, hogy az itteni általános szokás szerint, a mesteremberek világában,

Féltrevezetik Önt, ha „OLLA” helyett súlyos utazásokat ajánlanak. Utasítsa vissza rá, gaszkodjék az eredeti csomagolású „OLLA”-hoz

először mindenki csak a szájával tudja a mesterséget s azután, ahogy munkába áll s dolgozik, a kezével és az eszével is megtanulja apránként. Ez elég furcsa szokásnak látszott, de nem helytelennek. Eppen azért nem is zavartam a szándékában, csak arra az egyre kértem, hogy kétszer mégse mondja az én kitanult kőműveségemet, mert az emberek furcsák s ennél fogva kétfőre egy szikrát sem hisznek abban, amit egyre lehetségesnek tartanak.

— Ez nem is szerelem, hogy kétszer kelljen mondani! — felelte Gáspár bácsi, majd néhány lépéssel tovább levezetett a földalatti vasúthoz. Én ma is úgy gondolom, hogy vezetés nélkül is le tudtam volna menni, de még el sem értük a gyönyörű lépcsőzetnek a száját, már olyan forgalmi áradatba kerültünk, hogy Gáspár bácsi jónak látta megragadni a kezemet. S miközben így vezetett a gyors és kegyetlen hömpölygésben lefelé, nekem az jutott eszembe, hogy bizonyosan beíratni viszen az amerikai első elemi iskolába. Ezt a gondolatot azonban néhány pillantás alatt legázolták az emberek s talán engemet is legázoltak volna, ha ésszel és erővel nem ügyeskedem. Az erőmmel úgy ügyeskedtem, mint a többiek, de az eszemmel bizonyosan nem úgy. Mert amíg mások a sietségre, a munkára és a pénzre gondolhattak, addig az én gondolatomban mezei gondolat volt. Ugyanis én sokszor láttam volt a mezőn, amikor ott valaki a disznókat őrizte, hogy azok a disznók egy darabig rendesen és békeszeretően turkáltak, de azután egyszerre futni kezdtek, mint a bolondok s úgy futottak, hogy a nagyobb a kisebbet letaposta. Isten őrizzen attól, mintha én ezzel azt akarnám mondni, hogy eme reggeli rohanó embereket ama mezei állatokkal csak egyazon esztendőben is lehetne emlegetni, hiszen a jó és izletes husán kívül a disznó semmi más dologban az emberrel a versenyt fel nem veheti! De ha valaki eddigelé csak a hasznos állatoknál látta azt, amit egy szép reggelen és végre a newyorki földalatti vasutnál lát, akkor kénytelen elvévni a véghetetlen hosszú fonalat, mely az embert és az állatot összeköti.

Lent a vonatonál is olyan sokan voltak, hogy amikor a kocsi ajtaja a gombnyomásra széjjelfutott, huszan és huszonötön gyűrődtek be oda, ahova már egyetlen egy sem fért azelőtt. S bár úgy éreztem, hogy a félnapszámot itt néhány perc alatt már ledolgoztam, mégsem nyitottam semmi illetlen szóra a számot, hanem Gáspár bácsi hátához odalépve, csak ennyit mondtam:

— A tatároknak itt van a legrosszabb hírük, a földalatti vasutnál.

— Azt miért mondd? — sugta Gáspár bácsi.

— Én azért, mert különben ilyen furást véghezvinni nem tudnának az emberek.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állásíkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismételt feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Fajalmát, válogatottat, téli eltartásra mázsánként 700 lejért szállít Palkó, Sängeorgul de Pádureni. 16132

Jólbevezetett textil és rövid-áruüzlet forgalmas mezőváros közterén elköltözés miatt átadó. Cim 16017 sz. alatt a kiadóban.

Eladó: 110 voltos 2.2 Kwattos dinamó és 5 HP benzínmotor. Cim: Koczás, Mercurea-Ciuc. 16125

Modern, alig használt 70-80 H.P. félstabil gőzgépet azonnalra keresünk. Taub Testvérek Supurul de jos. jud. Sălaj. 15166

Keresek megvételre Magyar Állami vasvázu 800 vagy 930-as üzemi képtelen cséplőt. Demeter Kálmán, Praid, jud. Odorheiu. 16157

Keresünk megvételre keveset használt, tejfeldolgozó gépeket Tejszövetkezet részére. Ciucani, jud. Ciuc. 16159

Allást nyer

Keresünk azonnali belépésre házművünkhöz, szerkovácsot, ki kapalapot tud nyújtani (Breiter). Ajánlkozók közzöljék eddigi specialitásukat: Schramm, Hütti et Schmidt A. G. Toplei, jud. Severin címre. 16018

Bukarest

Társat keresek modern cosmétikai szalonhoz, nagy ismerettséggel rendelkező hölgyet. Göke, szakmai tudás, nem szükséges. Levelet „Nagy ismeretkör” jellegre a bukaresti kiadóba. 211104-b

BRASSÓI BURGONYA fehér és rózsá, kitűnő minőségű elsőosztályú áru, mázsánként 150 lej, hazaszállítva 50 kg-os zsákokban (legkisebb mennyiség 100 kg.) Rendeléseket felvesz Union S.A. Bucuresti, Calea Plevnei 159 (Lessel gyár). Telefon 3-80-45.

FIAIALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítve a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv, virágnyelv. stb. Ára színes borítólappal 30 lej.

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Bukaresttől Galacig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetésenként közli!

Olvassa és terjessze Románia legjobb magyar napilapját a Brassói Lapokat!

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

MOLNÁR-JOVITZA

Rádiósok könyve

A rádió elméleti és gyakorlati ismertetése. Legújabb ez évi kiadás, 373 ábrával.

ÁRA 144.- LEI

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

Most aktuális! Fontos könyvjutás! REUMÁS BETEGEKNEK NÉLKÜLÖZHETETLEN!

A rheumás bajok házi kezelése

Írta: Dr. Engländer Árpád.

Hogyan szabadulhatunk házi kezeléssel a reumás betegségektől?

Az értékes tartalomjegyzékből: Mi a reuma. — Izületi és izomreuma. — Kórokozók. — Az izületi reuma. — Mikor kezdjük el gyógyítani a reumát? — Hogyan védekezzünk a reuma ellen? — A reumás bajok házi kezelése. — Masszázs. — Borogatások. — Diatermia. — Étrendi előírások. — A fejszomok reumája. — Fürdők. — Helyi melegkezelések. — Hexenschuss. — Homokfürdők. — Iszap-kezelés. — Ivókurák. — Kádfürdők. — Kénfürdők. — Kősvény. — Ledörzsölések. — Lumbago. — Nyaki izom reumája. — Priesnitz borogatások. — Sörfürdők. — Soványító kurák. — Széraz pakolás. — Thermotor. — Hőkezelések stb stb.

Az összes reumás megbetegedések gyógy-módjait a legkimerítőbben tárgyalja ez a kitérő mű, mely kitérő tanácsaival valószínűsíti a reumás betegségekből szenvedőknek. Ára csak 72 Lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

Korszerű Husnélküli Táplálkozás

Utálgatásokkal és konyhareceptekkel. Vese, gyomor, stb. betegek diétás ellátására. — Étrendi tanácsokkal, 303 recepttel és 94 összeállított menüvel.

Írta: Dr. Rusznák István, budapesti szanatóriumi vezetőorvos.

Ára: 95 lej, postán, utánvétellel 115 lej.

Brassói Lapok Könyvosztályában

Ambár a szörmeárak árai emelkedtek, még ma is mindentéle

szörmeárut a legolcsóbb árak mellett

vásárolhat

ROSENBERG SIMON nál

Brassó, Kapu-utca 34 szám,

Bukarest, Str. Stinților 30.

Győződjön meg, vételköté ezettséggel az árak olcsóságról és az áru minőségéről

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.T. Braşov.